DRŽAVNO TOŽILSTVO
Došlo 4. V. 1933
Došlo kraj. prilog

Poštnina plačana v gotovini. Leto LXI Št. 101 a

V Ljubljani, v četrtek, 4. maja 1933. Cena 1 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563 Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Rešitev, ki ni rešitev

Drugo internacionalo, nazvano tudi socialistično ali amsterdamsko internacionalo, je na vzhodu strl komunizem, a tudi na zapadu je doživela svoj veliki polom. Ni verjetno, da bi se izpod tolikih ruševin mogla še dvigniti k novemu življenju. Tam, kjer se je prikopala do vodstva države, jo je odrinila diktatura: Na Madjarskem smo mesto Bela Kuna dobili Horthyja, Hitler je triumfiral nad nemško socialno demokracijo, italijanski socialisti so se morali umakniti pred Mussolinijevim fašizmom, Pilsudski je poslal voditelja poljskih socialistov Korfantija v ječo in tudi še pred nekaj leti tako imenitna slava avstromarksizma gre rapidno k zatonu. Toda če v vseh teh slučajih marksisti lahko pokažejo na nasilje in oropanje naturnih državljanskih pravic, ki jih je nad narodom zagrešila fašistična diktatura in onemogočila ljudstvu svobodno politično udejstvovanje, morajo socialisti knjižiti nič manj porazne bilance tudi v tistih državah, kjer so državljanske svoboščine ostale svete in nedotakljive. Tudi sredi velikih demokracij, kjer teče politično življenje normalno, socialisti niso uspeli. Brez odločujočega političnega vpliva je socialna demokracija danes celo v Angliji, kjer po kratkem medvladju delavske stranke vladajo zopet konservativci, da ne govorimo o Franciji, Češkoslovaški, Švici ali Ameriki, kjer kljub široki demokraciji socialisti ne pridejo do vidnejše pozicije. Socialna demokracija se drži le še po nekaterih severnih državah, a tudi tam že nazaduje, kakor kažejo zadnje volitve v Holandiji in pa v svoji najnovejši postojanki — Španiji. A še tukaj je po zadnjih občinskih volitvah le še vprašanje časa, kdaj bodo socialisti morali predati oblast sposobnejšim rokam.

Ob zgodovinskem neuspehu socialne demokracije nam katoličanom ni treba pretakati solz. Bila je legitimen otrok liberalnega očeta, smer in vsebino pa je črpala iz materialističnega marksizma, ki ne pozna Boga ne duhovnega sveta ne svobodne volje, ampak v svojem vrhovnem načelu boja za obstanek malikuje edinole pred sirovo silo. Materialistični socializem s svojimi nazori o zakonu in ljubezni razdira in uničuje rodbinsko življenje, s svojimi nazori o verstvu pa ubija vero in nravnost. Njegovi pojmi o pravu in oblasti pa zanikajo vsako pravo in avktoriteto. Marksizem se ni obnesel niti na gospodarskem polju. Sicer je ravno tu prevzel marsikaj koristnega iz krščanskega nauka, a istočasno je zanesel iz svoje ideologije v gospodarsko življenje neznosen centralizem, ki ubija osebno svobodo in zasebni interes v gospodarstvu, ustvarja ogromno birokracijo in možnost najširše korupcije v javnem življenju.

Zaradi neuspeha, ki ga v srednji in zapadni Evropi doživlja marksizem, oziroma njegova politična reprezentanca socialna demokracija, nam katoličanom torej ni treba prav nič žalovati. Kar se godi z marksizmom, je nujna pot socialnega pokreta, ki zaradi svojega grobega materializma ni mogel nikdar osvojiti inteligence. Ne moremo pa biti brez pomislekov in skrbi za bodočnost, da nastopa kot njegov likvidator — fašizem, ki je sicer v nasprotju z marksizmom idealističen pokret, a skriva v svojem nauku nevarne primesi prav istega liberalizma in materializma, kateremu sicer napoveduje neizprosen boj v političnem in duhovnem življenju.

Kakor je znano, so idejni temelji pravega fašizma nacionalno, socialno in religiozno čuvstvovanje, pri čemer zavzema prvenstveno mesto seveda nacionalizem, ki naj postane izhodišče in temelj za vse državljanovo delovanje in čuvstvovanje. Torej tudi v socialnem in gospodarskem življenju ima v fašizmu nacionalna ideja prednost. Fašizem ne zatira razrednega boja in ne išče izmirjenja med stanovi zaradi nravnosti ali socialne pravičnosti, ampak ker misli, da razredni boj slabi skupno nacionalno fronto. Fašizem prav tako ne priznava religije, ker je to naraven in nujen postulat človekove osebnosti in njena najosnovnejša pravica. Fašizem tolerira verstvo, ker je napravil izkušnjo, da je religiozen narod v vseh težkih preizkušnjah odpornejši in mnogo dovzetnejši za vse idealne podvige. Pri tem pa lebdi fašizmu pred očmi vedno ideal nacionalne cerkve, ker so le take vsekakor voljnejše orodje v rokah nacionalne in če treba tudi šovinistične nacionalne politike in njenih ciljev, kakor pa mednarodna univerzalna katoliška Cerkev, ki oznanja ljubezen in bratstvo med narodi. Zato se fašizem prizadeva, da vsaj kolikor mogoče omeji vpliv Cerkve, zlasti kar tiče vzgoje mladine in ga reducira na minimum, to je, stisne med oltar in zakristijo, v ostalem pa napravi iz nje poslušnega slugo, ki bo s kadilnico v roki neprestano zažigal kadilo novemu bogu-naciji in njegovim voditeljem.

Toda, kar fašizem vsaj na zunaj najbolj loči od krščanske demokracije, je baš dejstvo, da fašizem ne pozna demokracije. Fašizem se je oprijel Hegelove zmote o vsemogočnosti države in se navzel Nietzschejeve teorije o nadčloveku. Po tej ideologiji si je skonstruiral državo, v kateri diktatorsko vlada ena stranka in v sami stranki klika privilegiranih »nadljudi«. Fašizem zopet uvaja v politično življenje neke vrste oligarhijo, le da tisti, ki se iz njegovih vrst rekrutirajo na vodilna mesta, niso vedno res tudi najboljši in najpravičnejši, predvsem pa ne objektivni nadstrankarji, katerim bi bil blagor vseh državljanov najvišji zakon. Fašizem kategorizira ljudi po političnih pripadnosti v državljane prvega razreda, to je lastne strankarje, ki imajo vse državljanske pravice in svoboščine — in vse ostale državljane, ki spadajo v drugi državljanski razred, ki smejo plačevati davke in molčati, niso pa vredni političnih svoboščin in še celo nimajo pravice biti v javnih državnih službah.

Takšno politično stanje samo na sebi ni toliko nevarno za fašistične stranke, ki se pač z nasiljem skušajo držati na oblasti, kakor pa za države, ki so na tak način vladane. Žaljena je namreč pravičnost, ki je temelj države. Grof Carlo Sforza zaključuje svojo knjigo »I Costruttori dell' Europa moderna« s presenetljivo ugotovitvijo, da so ognjeno preizkušnjo vojne srečno prestale le demokratične države (str. 358). In vendar ni ničesar lažje razumeti. Samo državljani tistih držav, katerim je njihova politična državna tvorba v dneh miru dobra in pravična mati, ki na vse državljane gleda z enakim pravičnim očesom in imajo vsi pred njo iste pravice in iste dolžnosti, bodo v dneh težke vojne preizkušnje pripravljeni, da brez pridržkov, če je treba, žrtvujejo imetje in tudi življenje za skupno domovino. Docela nemogoče je pa pričakovati skrajnega heroizma in krvnih žrtev od ljudi, katerim je v vseh mirnih dneh država bila mačeha in ki so politično šteti med krivično ponižane in razžaljene državljane drugega razreda. Demokratična Nemčija je po našem mnenju kljub hrupnim notranje-političnim prepirom bila svojim sosedom bolj nevarna kot pa je fašistična. Isto velja tudi za druge fašistične države. Tudi sovjetska diktatura ne predstavlja vojaško tolikšne sile, kakor bi želeli vilke same utegnile govoriti. Sicer pa se sovjeti sami tega najbolj zavedajo.

Ob drugi priliki bomo skušali še od druge strani pokazati, da prehodi v fašistični režim ne pomenjajo nikake likvidacije, še celo pa ne srečne likvidacije obstoječega liberalnega, oziroma marksističnega režima. Enako kakor posamezniki, rastejo in dozorevajo tudi narodi, ki oropanja bitnih človeških pravic, navezanih na državljanske svoboščine, trajno ne bodo prenesli.

drin.

V znamenju popolnega izenačenja in poenotenja v Nemčiji

Delavski sindikati postanejo prisilne korporacije

Razdejanje stoletnega trudapolnega dela med delavstvom

Vsakdo je vedel, da ima Hitler, oziroma nemška fašistična stranka namen, da tudi delavsko gibanje usmeri v svojem smislu. Nemški narodni socializem je v teoriji že izdelal program, kako bi dal delavskemu gibanju novo podlago v nasprotju z marksizmom. Hitlerjevci hočejo stanovsko zgradbo Nemčije s pomočjo korporativnega sistema delavcev in delodajalcev, ki bi pod diktaturo države in njeno stalno kontrolo ter usmerjenjem vzajemno sodelovali na stanovskem gospodarskem redu. Primer za to imajo v fašistič. korporacijskem sistemu Itali

Dosedanje nemške strokovne zveze, to je marsistične, ki se imenujejo tudi svobodne, potem krščanskovna zveza in pa nacionalne Hirsch-Dunkerjeve strokovne organizacije so bile že davnaj pripravljene na to, da bo Hitlerjeva vlada izvedla tako zvano Gleichschaltungo ali izenačenje delavskega strokovnega gibanja z državnimi smernicami socialne politike. Krščanske strokovne organizacije, katere vodi Otte, so imele nedavno v Essenu shod, na katerem se je izdelal zelo podroben kakor tudi širokopotezen socialni program v smislu krščanskega stanovskega ideala družbe. Marksistične organizacije so še nedavno izdale »nove smernice za strokovno delo«, v katerih se poskuša prilagoditev novemu državnemu kurzu, čeprav mora seveda imeti taka prilagoditev pri marksističnih strokovnih organizacijah samo namen, da svoje zelo razvite organizacije, ki štejejo 3 milijone članov, rešijo pred propadom. Kar se tiče Hirsch-Dunckerjevih strokovnih zvez, prilagoditev fašističnemu korporatističnemu sistemu ne tvori pri njih nobeno vprašanje, ampak gre kvečjemu za zameno oseb.

Nenaden udarec z vedrega neba

Kljub temu so bili voditelji svobodnih (marksističnih) strokovnih organizacij popolnoma presenečeni, ko so Hitlerjeve Sturmabteilungen točno ob 10 po vsej državi zasedle vse domove, v katerih se nahajajo bogato razvite svobodne strokovne zveze, delavske banke in druge konsumne ter gospodarske organizacije marksističnega delavstva. Še bolj presenečena pa je bila javnost, ko so bili obenem aretirani vsi voditelji svobodnih delavskih strokovnih zvez, vsega skupaj okoli 50 oseb, dasi se ne more nobeni izmed teh očitati kakšno kaznivo dejanje. Tudi so bila ustavljena tri centralna glasila marksističnih strokovnih organizacij. Prvi maj je torej prinesel veliki večini nemškega delavstva razpust organizacij, katere si je delavstvo osnovalo in zgradilo samo po občudovanja vrednem organizatoričnem delu in velikih uspehih na polju praktične socialne zakonodaje, v kateri je Nemčija po pravici slovela kot najbolj napredna država v Evropi. Ta usoda je tem bolj bridka, ker so voditelji svobodnih strokovnih organizacij kljub svoji načelni marksistični orijentaciji vodili borbo za boljši položaj delavstva vedno z legalnimi sredstvi in večkrat tudi v sporazumu z ostalimi strokovnimi zvezami in z velikim umevanjem ter prilagodevanjem stališču delojemalcev.

Vsi voditelji aretirani

Akcijo je vodil narodno-socialistični poslanec dr. Ley. Izvedel jo je jako radikalno. Njegov namen seveda ni uničiti marksistično strokovno zvezo, ker je brez njenega sodelovanja pozitivna socialna politika nemogoča. Hitler hoče samo vse strokovne organizacije brez izjeme spraviti pod enotno fašistično vodstvo in jih izpremeniti v narodno-socialne korporacije, pri tem pa seveda ne rabi dosedanjih voditeljev marksističnih strokovnih zvez, ker se ti pač ne bi mogli, četudi bi hoteli, prilagoditi fašističnemu stanovskemu zamislu družbe. Seveda bodo zdaj prenehali tudi štrajki in se Hitlerjeva vlada ne bo imela bati kakšne borbene akcije delavstva, tako da bo odslej brez vsake ovire lahko izvajala svoje socialno-politične načrte. Med zaprtimi voditelji se nahaja 28 predsednikov strokovnih zvez, 12 drugih vodilnih oseb ADGB (Allgemeiner Deutscher Gewerkschaftl Bund), dalje dve vodilni osebi delavske stranke in trije uredniki strokovnih listov. Od aretiranih so znana imena načelnika Bunda Leiparta, strokovnega voditelja Grassmanna in bivšega ministra državnega gospodarstva Wissela.

Leipart in Grassmann nista bila odpeljana v ječo, ampak v bolnišnico, ker sta bolna.

„Vzeti pod zaščito“

Zdi se pa, da je bilo v resnici aretiranih veliko več nego samo 50 oseb, zakaj iz posameznih krajev Nemčije se poroča, da so zaprli sploh vse odbornike, vse tajnike in druge funkcionarje svobodnih delavskih strokovnih zvez. Razen tega pa so veliko strokovnih delavcev »vzeli v zaščito«, to se pravi, zaprli pod pretvezo, da ne bi bili od Sturmabteilung napadeni. Tako n. pr. so samo v Turingiji »vzeli pod zaščito« 120 funkcionarjev svobodnih strokovnih zvez. Dr. Ley, ki je izvedel to akcijo, je izjavil, da bodo te ljudi osvobodili takoj, ko bo proti njim končana razprava. Seveda so našli tudi, kakor ob vsakem takem slučaju, nekaj resničnih ali izmišljenih afer, da so lahko čimveč voditeljev pozaprli. Dr. Ley je izjavil, da se bo posvetila posebna pozornost kontu treh milijonov mark, ki leži na ime bivšega dolgoletnega predsednika državnega zbora Löbeja v delavski banki v Münchenu.

Glavna akcija je bila proti kovinarjem

Največjo važnost polaga režim na strokovno zvezo marksističnih kovinskih delavcev, ki je najmočnejša in najstrumnejše organizirana. Dom nemškega metalurgičnega delavskega Verbanda so zasedli narodni socialisti s posebno močnim oddelkom napadalnih čet pod vodstvom državnega komisarja Engela. Državni komisar je grafikom strokovnega doma dejal, da v bodoče ne bodo smeli več tiskati »hujskaških« letakov in da bodo njihovi strokovni organi podvrženi strogi kontroli. Pozval je tiskarje in druge delavce kovinskega strokovnega doma, naj nadaljujejo svoje delo, ki v bodoče ne bo več služilo protinemškemu marksističnemu razdiraštvu, ampak blagru vsega nemškega naroda. Delavci so šli na delo, napadalne čete pa so preiskale ves dom in »vzele v zaščito« prvega predsednika kovinske zveze Brandesa, drugega predsednika Reichelta in glavnega urednika Kummla.

V centralnem vodstvu in v Delavski banki

Nato so se podale berlinske napadalne čete v sedež centralne strokovne zveze, kjer so »vzele pod zaščito« predsednika Beckerja in Reissnerja, kakor tudi urednika glavnega strokovnega organa »Die Gewerkschaft«. Bivša predsednika Müntnerja in Schumanna pa niso našli. Oba sta že penzionirana, Müntner pa se nahaja na zdravljenju v zdravilišču Nauheimu, dočim Schumanna še niso našli. Kar se tiče Delavske banke, je dr. Ley izjavil, da bo take zvani »akcijski odbor za zaščito nemškega delac strogo pazil, da se bodo pravice delavskih vložnikov ščitile. Vloge delavcev so popolnoma sigurne in rente, ki jih dobivajo delavci od strokovnih zvez, bodo ostale nedotaknjene in se bodo redno kakor doslej izplačevale. Pač pa mislijo hitlerjevci zapreti nekaj baničnih kontov in privatnih čekovnih kontov, ki so last nekaterih marksističnih voditeljev.

Odslej pod eno komando

Zaenkrat bodo prevzele vse strokovne organizacije marksistov tako zvane narodno-socialistične gospodarske »obratne celice«. Vsa strokovna glasila, kolikor niso bila ustavljena, ozir. tista, ki se bodo zopet dovolila, bodo prišla pod redakcionelno vodstvo narodno-socialističnih obratnih celic. Te celice bodo torej prevzele: 1. vsa načelstva svobodnih strokovnih zvez (Verbandsleitungen der Freien Gewerkschaften), 2. splošno nemško strokovno zvezo (Allgemeiner Deutscher Gewerkschaftsbund) in tako zvani Afa-bund (zveza nameščencev). Kar se tiče strokovnih glasil, so prepovedana: »Gewerkschaftzeitung«, »Gewerkschaftliche Frauen Zeitung« in Arbeiter und Jugendführer«. Obenem postane glavno strokovno glasilo dosedanje marksistične nemške strokovne zveze kakor tudi Afa-bunda, strokovni organ narodno-socialistične delavske organizacije »Das Arbeitertum«.

Splošno izenačenje delavskih pokretov v svrho stanovske države

Glede ciljev te akcije je dr. Ley izjavil, da gre za odredbo države. Nikakor ne gre za poseg v nemško gospodarstvo, niti za uničenje dosedanjih marksističnih strokovnih zvez, ampak za izenačenje vsega delavskega pokreta, ki so ga dosedaj vodili marksisti, z vsem nacionalnim državnim pokretom. Država ni razpustila niti nemške strokovne zveze, ki je organizacija delavcev, niti tako zvane Afa (Allgemeiner freier Angestellten Bund), ki je organizacija nemških privatnih nameščencev in ki ima ogromen pomen v nemškem gospodarskem življenju. Nasprotno, tako je izjavil dr. Ley, one voditelje in strokovne tajnike bivših marksističnih delavskih in nameščenskih strokovnih organizacij, ki se niso preveč eksponirali za »razdiralni protinemški marksizem«, smo pustili na njihovih mestih zato, da bo aparat nemoteno funkcioniral dalje. Kdor se bo znal odkritosrčno prilagoditi novemu kurzu, bo lahko ostal na svojem mestu, ako se ne bo našel sposobnejši iz vrst Hitlerjeve stranke same. Seveda na vrhovna vodilna mesta bodo prišli sami narodni socialisti.

Gre za to, je izjavil dr. Ley dalje, da se nemške strokovne zveze popolnoma ločijo od dosedanjih političnih strank in njihovega vodstva. Odslej bo nemško delavstvo nastopalo izključno v eni sami nacionalni stanovski korporativni organizaciji. Vse delavstvo se mora prilagoditi zamislu narodno-socialistične nemške poklicno-stanovske države (berufsständischer Staat). »Marksizem se je samo potuhnil, da bi pri prvi ugodni priložnosti zopet dvignil svojo glavo in Nemčiji potisnil bodalo v hrbet.« Tudi leta 1914, je dejal dr. Ley, so marksisti dovolili kredite za vojno, zato da so leta 1918 Nemčijo lažje izdali njenim sovražnikom in jo prodali svetovnemu židovskemu kapitalu.

»Strokovne organizacije«, je izjavil dr. Ley, »ki so doslej bile orožje razredno bojnega židovstva, bodo odslej postale gradbeni kamen bodoče strokovne države, ki bo urejala nemško gospodarstvo. Proti krščanski strokovni zvezi se pa ne bo ukrenila nobena nasilna akcija, zakaj krščansko oziroma katoliško delavsko ljudstvo je po svojem verskem svetovnem nazoru in svojih iskrenih nacionalnih čustvih posebno usposobljeno za zgraditev stanovskega družabnega reda in zato se bodo krščanske strokovne organizacije same izenačile z nacionalnimi. Ako pa bi se proti pričakovanju ne hotele podrediti vodstvu narodno-socialistične stranke, bomo tudi nje likvidirali.«

»Gradita se dva velika stebra,« je nadaljeval dr. Ley. »En steber je delavsko zastopstvo, drugi pa zastopstvo nameščencev. Obadva stebra bosta tvorila eno fronto delovnega ljudstva. Obenem bo država prevzela vodstvo in kontrolo delodajalskih organizacij in tako začela graditi stanovsko državo.«

Kaj bo storila krščanska strokovna zveza?

Kar se tiče krščanske strokovne zveze, ki je za marksistično najmočnejša v Nemčiji, še ni točno znano, kaj bo ukrenila. Režim ji je očividno hotel dati časa, da se po razpustu marksistične strokovne organizacije odloči, ali hoče deliti enako usodo z njo, ali pa se izenačiti s smernicami režima. Najbolj verjetno je, da se bo krščanska strokovna zveza sama izenačila in tako pozitivno sodelovala pri novem kurzu, na kar namiguje tudi resolucija essenskega kongresa, v kateri je rečeno, da se je treba prizadevati, kako stanovsko državo zgraditi v smislu svobodne avtonomije, ker bi sicer zašli v državni socializem. Iz tega bi bilo sklepati, da bi nemške krščanske strokovne zveze v centralni organizaciji nove enotne državne prevzele naše važno funkcijo korekture fašističnega socialnega programa. Za tako izenačenje in sodelovanje so posebno voditelji centruma, v prvi vrsti dr. Kaas, dočim je baje načelnik krščanske strokovne zveze, Otte, odločno proti temu.

Bržčas pa Ottejeva struja ne bo zmagala in se bo izvršilo prostovoljno izenačenje.

Po holandskih volitvah

Heerlen, 1. maja.

Sprejmite g. urednik kratko poročilo o volitvah v drugo zbornico, ki so se tukaj vršile 26. aprila. Bistvene spremembe volitev ni prinesla. Prejšnja vladna koalicija, ki so jo tvorile rimsko-katoliška državna stranka, dalje protirevolucionarna stranka pod vodstvom Colijna in krščansko-zgodovinska stranka, (protestantsko-konservativna skupina), ki so do sedaj razpolagale v zbornici s 53 mandati, je zgubila samo enega poslanca. Zato tudi v novi zbornici, ki šteje 100 mandatov z 52 poslanci predstavlja absolutno večino.

Rimsko-katoliška državna stranka je izgubila dva mandata in poslej šteje 28 poslanskih sedežev v zbornici. Malo nazadovanje je povzročila strankarska razcepljenost v razne frakcije, katerih velika večina sploh ni rešila niti enega mandata. Treba je poznisliti, da je nastopilo 53 strank in jih je le 13 odneslo potrebni količnik. Za katoličane so bile te volitve dober nauk, da le edinost krepi, vsaka razcepljenost pa slabi skupno katoliško fronto.

Novo vlado bo najbrže sestavil Colijn, zastopani pa bodeta v vladi najbrže tudi katoliška ljudska stranka, ki je posestrima rimsko-katoliške državne stranke, in pa krščanska demokratska zveza. Če pride do te desničarske grupacije, potem bo vladi za nekaj let zasigurana delomožna parlamentarna večina.

Občuten poraz so doživeli liberalci, ki so se razkrojili v neštete male strančice in le malo rešili iz volilnega boja. Silen poraz pa so doživeli socialisti, ki s simptomatičnim propadanjem druge amsterdamske internacionale propadajo tudi v Holandiji in odstopajo svoje politične pozicije komunistom. Marksisti so v glavnem obdržali število svojih poslancev (27), le da se je težišče v njihovi fronti pričelo pomikati na levo.

—c.

Zagrebška vremenska napoved: Oblačno nestalno in deževno, najprej toplo, potem hladnejše.

Dunajska vremenska napoved: Menjaje oblačno, nagnjenost za nevihte bo trajala dalje, temperatura se ne bo izpremenila mnogo, v splošnem pa bo temperatura nadnormalna.

Beseda slovenskih igralcev in godbenikov

Slovensko gledališče umira

K današnjemu sestanku Združenja gledaliških igralcev in godbenikov

Ljubljana, dne 3. maja 1933.

Združenje gledaliških igralcev in podzveza godbenikov sta sklicala danes opoldne v operi članski sestanek, na katerem naj bi člani sami odločali o ukrepih, da se prepreči propast, v katero drvi slovensko gledališče.

Boj proti zniževanju plač

Predsednik združenja Drenovec Lujo je ob otvoritvi orisal boj organizacije proti stalnemu ponavljajočemu se zniževanju plač. Upravnik gledališča g. Oton Župančič je doslej sam upal in tudi drugim vedno dajal upe, da se položaj ne bo poslabšal. S 1. majem pa so bile zopet znižane plače za 13 odstotkov. To je poostrilo položaj tako, da je v resnici ogrožen obstoj gledališča in eksistenca članov. V Belgradu so samo v zadnjih 13 mesecih odtegnili ljubljanskemu gledališču poldrugi milijon državnih podpor. Prav tako je bila z odlokom iz Belgrada skrčena letna podpora za 90.000 Din, mesto 125.000 Din dobiva gledališče samo 35.000 Din. Sedaj znašajo vse plače v gledališču na mesec 387.000 Din. Od tega krijejo državne subvencije 250.0000 Din, banovinski prispevek 3000 Din, gledališka blagajna 60.000 Din. Od ljubljanske občine obljubljenih 25.000 Din na mesec prištejemo lahko še zraven, pa nastane še vedno primanjkljaj 50.000 Din. Upravnik, ki se je sicer trudil priboriti slovenskemu gledališču njegove pravice, je poskusal kriti primanjkljaj 50.000 Din s 13 odstotno redukcijo plač gledališkim igralcem, pevcem, godbenikom in pomožnemu osebju. Kljub temu pa mu je še vedno ostal primanjkljaj 20.000 Din. Za kritje ostalih 20.000 Din primanjkljaja bi bile potrebne še osebne redukcije, kar bi pomenilo konec slovenskega gledališča.

Cim boljše gledališče . . .

Tajnik Združenja Jerman poroča: Vodilo pri delu naj bo, da mora med organizacijo in upravo gledališča vladati harmonija, ker je cilj isti, t. j. čim bolje gledališče in čim zadovoljnejše članstvo. Tako je bilo v preteklosti vedno in upamo, da bo v bodoče. Slovensko gledališče živi od subvencije države, banovine, mesta in dohodkov predstav. Zadnji dohodek odvisi v marsičem od notranjega upravljanja gledališča. Državne subvencije pa nam delijo drugi in tako se je zvedelo koncem lanskega leta, da preti s 1. aprilom letošnjega leta novo znižanje državne subvencije za 450.000 Din. Združenje je storilo vse, kar se je le dalo. Združenje je večkrat predlagalo upravniku, naj obrazloži javnosti obupni položaj. Upravnik je sicer govoril s članstvom, vendar so člani mogli slutiti, da redukcije pridejo. Sledile so spomenice na upravo, ki so zahtevale notranje upravne reforme materijelnega in umetniškega značaja, katerih izhodišče je bila spomenica od 4. nov. 1931 in spomenica gg. kapelnikov. Resolucija je zahtevala: 1. Kvalitativno in kvantitativno zboljšanje dela, smiseln in organiziran repertoar. 2. Pomanjkljivost reklame je treba popraviti, prav tako zboljšati informacije javnosti o gledališču na sploh. 3. Popravo krivic članstvu, ki se že leta vlečejo. 4. Skrčenje vseh izdatkov, ki ne gredo v korist že itak bedno plačanega članstva na minimum.

Redukcije

Pri nameravanih redukcijah je Združenje obvestilo upravo, naj zniža plače individualno glede na umetniško vrednost in delavnost članstva. Osebne redukcije v takem številu niso mogoče, da bi rodile uspešen finančni efekt, število članstva je že itak skrajno majhno. Drama ima 29 članov, operni solisti 22, zbor 30, orkester 35. Kljub naporom Združenja pa se je odločila uprava za 13-odstotno znižanje plač in zahteve Združenja so bile le delno upoštevane. Ta redukcija je zadela člane tako, da o umetniškem ustvarjanju ne bo mogoče več govoriti, saj je s plačo pod minimumom porušen tudi duševni mir, ki je predpogoj pri kulturnem delu.

Kaj pravijo godbeniki

Nato je poročal predsednik podzveze godbenikov, kapelnik Nefat: Vsakoletne redukcije državnih subvencij jemljejo veselje do dela in s tem je razumljivo, da tudi gledališče ne uspeva več tako, kakor bi lahko. Če nas reže kritika, molčimo, če stoji repertoar in če režejo budžet, še vedno molčimo. Sedaj pa je zadosti molčanja in danes bo treba dejstev z geslom: **Zahtevamo slovensko narodno gledališče v tisti obliki, ki je dostojna kulturi, našim tradicijam in današnjim modernim zahtevam!** Zahtevamo za vsa tri jugoslovanska gledališča enake dolžnosti in enake pravice. Vsaka panoga državnega uradništva mora imeti posebno plačilno lestvico, posebne ugodnosti in posebno starostno zavarovanje. Pri nas pa prihajamo polagoma vsi v enak in žalosten položaj. Kontraktualni godbeniki niso zavarovani. Če odpove komu organ, je brez kruha na cesti. Gledališče je hram umetnosti in hvala Bogu poln idealnih ljudi. Idealizem naj pokažejo tudi delodajalci, žrtvujejo naj tudi tisti, ki jim slovensko gledališče ni samo fraza, ampak zares kulturna potreba.

Slovensko gledališče v agoniji

K debati se je oglasil režiser Debevec. Slovensko gledališče ni več v krizi, ni v katastrofi, pač pa v agoniji. Kot član naj povdarim dva najvažnejša činitelja v agoniji našega gledališča: Državno upravo in našo upravo. Narod plačuje državi, denar upravljajo pooblaščeni posamezniki in gledališče dobi denar od države, ki ga upravlja gledališka uprava. To naj bi bil krogotok denarja, narodu naj se vrača denar. Če narod od tega denarja nima koristi, je bil denar slabo upravljan. Pri nas imamo še dve oblasti; banovino in mesto. Kako država vrača denar, vemo, dočim sta se banovina in občina bolj izkazali. Zato ne razumemo, kako je to mogoče, da belgrajski forum črta banovinske in mestne predloge. Sedaj pa domača uprava. Gospod upravnik je storil marsikaj za obstanek, toda ne za razvoj gledališča. Ima pa lastnosti, ki jih smatram za napake. Gledam s stališča javne kulturne morale in gospodarskega stališča, ki mora biti podrejeno moralnemu vidiku. Ne trdim pa, da bom s tem kar bom povedal, že izčrpal vse napake.

Poguma ni

1. Položaj našega slovenskega gledališča zahteva odpora, odpor pa poguma. Poguma mi, kot državni uradniki, dokler ne gre za življenje in smrt, nimamo. Dolžnost upravnika pa bi bila, da bi imel več poguma. Kdo je bolj poklican kot on, da predstavlja ves slovenski narod kot največji slovenski pesnik, predsednik PEN-kluba, predsednik francoskega instituta, vitez častne legije in imetnik mnogih najvišjih odlikovanj naše države. Prepričan sem, da bi tak človek, ki predstavlja ves slovenski narod, lahko več dosegel na mestu kjer je, če bi še upal. Če tudi to ne bi zadoščalo, bi pomagala gotovo vsa javnost, ves narod v tem boju za kulturo. Ker če nam kdo vzame kulturo, nam vzame obstoj.

Ni pravičnega ocenjevanja

2. Ni pravičnega ocenjevanja. Ni prav, da so take razlike med prevedenimi člani in pogodbenimi. Prevedeni član ima tri dobrote. Zavarovan je na starost (pokojnino), znižanje plače le do gotove vsote in precejšnjo varnost pred redukcijo. Nad pogodbenim članom pa visi Damoklejev meč, ne morejo se braniti ne znižanja plač, niti redukcije. Ni prav, da ima član gledališča pogodbo na enomesečno odpoved. Kontrakti pa sploh ne veljajo več. Pogodba je sklenjena za vso sezono, plača pa se zniža sredi leta. Uprava nadalje razlikuje med opernimi in dramskimi člani. Je sicer **res, da zasluži operni član večjo plačo, ker ga na starost, ko zgubi glas, čaka bedno življenje, če si ni kaj prihranil. Povsod po svetu pa so se zlasti pri državnih gledališčih, kjer so pokojnine, te plače precej izenačile.** Prav tako ni prav, da razlikuje uprava med starimi in mladimi. Razlikovati je treba med boljšimi in slabšimi.

3. Uprava stoji načelno na sistemu prenizkih plač. Potem pa upoštevanje rodbinskih razmer. Ali naj zato, ker je moja žena milijonarka dobim le 700 dinarjev plače. Pošten princip je ta, če si sposoben, te plačam tako, da moreš dostojno živeti, če nisi, te odpustim. Toda pravočasno in ne tako, da obupanca ostane le voda ali vrv. Ali ni škandal, da je v gledališču nad 40 članov, ki imajo mesečno plačo pod 1000 Din? Ne gre, da bi uprava urejevala razmerja tako-le: režiser Šest 5100 Din, Debevec 2800 Din, Kreft 1200 Din. Vem, da zasluži Šest še več ne vem pa, ako zaduji le 1200 Din.

Morala tajnosti

Posebno poglavje je morala tajnosti. Če se se zanimam, povem lahko več upravnih podrobnosti o kakem tujem inozemskem gled. kakor o domačem. Tudi akontacije se dele po ključu, ki je kriviičen. Uprava tudi ne sporoči, kdaj gre kdo na dopust. Tako je Hamlet visel 14 dni. Prof. Šest pa je moral zadnji dan dodeliti novo vlogo novemu igralcu v Pasijonu zato, ker nismo vedeli, kako je z dopustom g. Levarja.

Kaj pa naši kontrakti. Dve leti ga že nisem videl. Drugim se godi prav tako. O tonu, ki ga ima upravnik do nas, bi trdil, da je včasih skrajno neupravičen. Za zaključek naj velja, kdor ni z nami, je proti nam. Gledališče smo mi, in kdor je proti nam, je proti našemu gledališču.

Debato nadaljujejo **Menein** in **Primožič**. **Jerman** pojasnuje, da je državna uprava znižala od leta 1926 do danes državno dotacijo slovenskemu gledališču za 3 milijone 400 tisoč na leto. Z odlokom s 1. IV. 1933 pa so bile razveljavljene vse pogodbe. Čuje se, da nameravajo v Belgradu vsem pogodbenim državnim uradnikom vnovič znižati plače za 10 do 25%. Če bo šlo tako naprej, potem ostanemo v nekaj letih brez subvencije.

Debevec opozarja na tri dejstva, ki bi utegnila rešiti našo gledališko krizo: osnuje naj se društvo prijateljev gledališča. Brezpogojno naj se izvede tonfilmska taksa v korist gledališču. V Belgradu se črtajo te podpore, vprašanje je, na čigavo pobudo? Gledališče naj se zveže z radijem; prevzelo bo lahko 80% vsega programa.

Dr. Švara nato pojasnuje, kako je prišlo do predloga kinotaks in da so pristale vse instance, finančni minister pa je odklonil. Za sokolska kinogledališča je bila posebej dogovorjena epustitev te takse. Sedaj pa visi uredba v zraku.

Drenovec predlaga nato resolucijo, ki naj jo odpošlje Združenje v Belgrad. Člani jo soglasno sprejmejo. Glasi se:

Resolucija

Članstvo Narodnega gledališča v Ljubljani, Združeno v »Združenju gledaliških igralcev« in v »Podsavezu muzičara«, zbrano 3. maja na izrednem sestanku, je po referatih in po vsesplošni debati prišlo do zaključka, da je po znižanju državne in banovinske subvencije v zadnjih 13 mesecih z nad 1,500.000 Din obstoj Narodnega gledališča v Ljubljani resno ogrožen.

Ker je eksistenca Nar. gledališča v Ljubljani splošna kulturna zahteva vsega slovenskega naroda, je treba, da se ta zavod ne ruši. Zato je nujno potrebno, da se:

1) z izrednim kreditom nadomesti primanjkljaj, ki je nastal z večkratnim znižanjem državne subvencije. (L. 1931—32 je znašala drž. subvencija 4,400.000 Din, leta 1932—33 je znašala 3,464.391 Din in leta 1933—34 na 3,017.000 Din).

2) odobri predlog Mestne občine ljubljanske glede obdavčenja kino vstopnic v korist Nar. gledališča v Ljubljani. S tem obdavčenjem ne bi bila prizadeta niti država niti kino lastniki.

3) Poleg tega, da je padlo naše gledališče s svojim članstvom in z njegovim plačami pod eksistenčni minimum, prete v sedanjem položaju še številne osebne redukcije, katerih rezultat bi bil konec našega kulturnega in nacijonalnega zavoda.

Apeliramo na vse merodajne faktorje državnih in lokalnih oblasti, na vse naše kulturne ustanove in društva, kakor tudi na vse prijatelje gledališča in na vso našo javnost, da podpre našo akcijo za ohranitev Narodnega gledališča v Ljubljani.

Ljubljana, 3. maja 1933.

K debati se oglasi še Pohlin, Primožič in Debevec, nakar zaključi predsednik zborovanje.

Nove politične stranke

Jugoslovanska narodna stranka

Z organizacijo so že začeli

Program nove nacionalne stranke

Belgrad, 3. maja. l. V smislu zakona o zborovanjih in društvih so včeraj dopoldne predložili narodni poslanci dr. Milan Metikoš, Svetislav Hodžera in dr. Nikola Kešeljević notranjemu ministru program in statute Jugoslovanske narodne stranke v odobritev. Glavne točke programa te nove stranke so sledeče:

1. Ena kraljevina, en narod in enotni zakoni.

2. Enakost in ravnopravnost vseh državljanov v nedeljivi kraljevini Jugoslaviji.

3. Splošna tajna in enaka volivna pravica.

4. Najširše občinske in banovinske samouprave s široko kompetenco pri reševanju lokalnih ekonomskih in socialnih vprašanj.

5. Neodvisnost sodnikov, stalnost uradništva, svoboda tiska in svoboda zborovanj in dogovorov.

6. Čim večja pažnja naj se poklanja šoli in mladini. Z reorganizacijo prosvetne politike je treba omogočiti vsakomur, da se lahko šola brez taks in ovir po svoji sposobnosti.

7. Največja in glavna pozornost se mora posvetiti kmetu, splošnemu narodnemu gospodarstvu ter podpirati in krepiti zadružništvo v vseh panogah narodnega gospodarstva.

8. Izvedba agrarne reforme in likvidacija agrarnih odnošajev v interesu narodnega gospodarstva. Zakonsko reguliranje kreditnih odnošajev in dolgov. Zagotovilo minimuma za obstanek vsakomur.

9. Neomadeževanost uradništva. Prazna uradniška mesta se morajo spopolnjevati iz vrst poštene in narodne mladine. Ocena uradništva se mora vršiti po osebni sposobnosti.

10. Varčevanje, reorganizacija celokupne administracije in odstranitev birokratizma.

1. Izvedba javnih del, zavarovanje delavstva, revizija socialne zakonodaje in revizija invalidskega zakona.

12. Usposobljenje pasivnih krajev za samostojno ekonomsko življenje.

13. Verska strpnost in nepolitičnost vere.

14. V zunanji politiki miroljubnost in prijateljstvo napram vsem, toda odločna obramba svojega naroda, države in narodnih mej: Jugoslavija Jugoslovanom!

Slovenski ustanovitelji

Kot ustanovitelji Jugoslovanskega narodnega kluba so med drugimi tudi sledeči: Ivan Jepič, krovec, Rudnik pri Ljubljani 73; Franc Seme, posestnik, Obolno; Anton Kastepič, zadružni revizor, Zagorje ob Savi 74; Peter Jurman, Ljubljana, Šmartinska cesta 21; Franc Ribar, delavec, Trnovo 23; Viktor Grabner, trg. zastopnik, Rožna dolina; Zadar Stane, tipograf, Ljubljana, Stari trg; Franjo Vodovnik, Ljubljana, Žabjek 7; Alojzij Miklavčič, zidar, D. M. v Polju; Jože Razpotnik, D. M. v Polju; Janez Suhadolnik, posestnik, Vinje 7; Alojzij Benedanja, skladiščnik, Zagorje 105; Adalbert Uršič, Ljubljana, Srednja tehnična šola; Ivan Vodnik, krojač in posestnik, Laverca pri Ljubljani.

Kako je prišlo do ustanovitve nove stranke?

Belgrad, 3. maja. l. Tukajšnja »Politika« piše o ustanovitvi Jugoslovanske narodne stranke sledeče:

»Že pred veliko nočjo je Jugoslovanski narodnj klub sprejel pismen poziv od tajnika JRKD dr. Kramerja, da naj se vrnejo nazaj v JRKD klub vsi poslanci, ki so iz njega izstopili. Na seji 27. aprila je JN klub razpravljal o tem pozivu, toda ni prišel do nobenega zaključka. Naslednji dan 28. aprila je bil sprejet sklep, da se ponudba tajnika JRKD dr. Kramerja odkloni. Proti tej klubski odločitvi se nikdo ni protivil. V dneh 29. in 30. aprila je imel JN klub celo vrsto sej, kjer je razpravlj o tem, kako se naj razvija delo sedaj, ko je odbita ponudba, da se poslanci vrnejo v JRKD.

Na seji dne 1. majnika je bil sprejet predlog, da se osnuje nova stranka pod imenom Jugoslovanske narodne stranke. Predlog je bil sprejet z 11 glasovi večine. Trije člani kluba, to so predsednik dr. Stavra Trpković, dr. Bogumil Vošnjak in Jordan Babamović, so se temu sklepu uprli. Dr. Vošnjak je nastopil sploh proti zamisli, da naj se ustanovi nova stranka, ostala dva pa sta izrazila mnenje, da za to prilike še niso dozorele in da je treba najprej povprašati še volivce in ostale prijatelje pokreta.

Toda večina je sklenila, da se takoj naslednji dan izroči ministrstvu za notranje zadeve prošnja za odobritev stranke, njen program in njeni statuti.

Klubska večina je odločno zahtevala od imenovanih treh gospodov, da se pokoravajo sklepu večine, ali pa da izvajajo potrebne posledice, toda vsi trije so izjavili, da ostanejo še nadalje člani kluba, toda večina jim je kategorično izjavila, da je to nemogoče, ako brezpogojno ne sprejmejo sklepov večine.

Včeraj dopoldne so člani JN kluba dr. Milan Metikoš, Svetislav Hodžera in dr. Nikola Kešeljević predložili notranjemu ministru Živojinu Laziču prošnjo za odobritev nove Jugoslovanske narodne stranke.

Ker Stavra Trpković, dr. Bogumil Vošnjak in Jordan Babamović niso soglašali z ustanovitvijo nove stranke, so izstopili iz JN kluba. O tem so bili časnikarji takoj obveščeni.

Jugoslovanski narodni klub, v političnih krogih v Belgradu splošno znan pod imenom Bristolcev ali hitlerjancev, je bil ustanovljen 12. novembra 1932, se je konstituiral pod predsedstvom Stavre Trpkoviča dne 14. novembra, nastopil prvič samostojno pri glasovanju v skupščini dne 15. novembra ter takrat beležil točno 40 pristašev, med katerimi je dr. Hodžera najbolj odlična in najbolj vodilna osebnost.

Ljubljana, 3. maja. Od prepovedi prevoza živali v avtobusih so izvzeti lovce spremljajoči psi, ki pa ne smejo biti v nadlego potujočemu občinstvu.

Nove intrige proti Mali zvezi

Ženeva, 3. maja tg. Od predvčerajšnjega dne se širijo govorice, da se italijanski delegat baron Aloisi čnarljivo prizadeva, začeti protiakcijo proti delovanju Male zveze. Aloisi se že en teden tu pogaja, in sicer s turškim zunanjim ministrom Tevfik Ruždi-bejem in z grškimi delegati, v zadnjem času pa tudi z bolgarskim zunanjim in finančnim ministrom, ki se sedaj nahajata v Ženevi. Očividno je, da hoče Aloisi ustvariti balkanski blok, ki bi lahko bil velikega pomena za pakt štirih velesil kot pomožna skupina. Seveda pa vlade Male zveze niso ostale lene. Doznavamo, da skušajo zavleči glasovanje o spornih vprašanjih na razorožitveni konferenci. Čuje se celo, da bo Mala zveza seveda v sporazumu s Francijo in gotovo tudi ne brez stikov z Anglijo silila na to, da se bodo vršila glasovanja o personalnem stanju v raznih vojskah v glavni komisiji razorožitvene konference že koncem tega tedna.

Vsi proti Nemcem

Pariz, 3. maja. tg. »Journal« poroča iz najgotovejšega vira, da je Roosevelt z velikim zanimanjem proučeval zbirko aktov o Hitlerjevem pokretu, katero je prinesel s seboj Herriot, in je poslal v Ženevo energične instrukcije. Stališče nasproti Nemčiji, katero je zavzel Norman Dawis, samo potrjuje pravilnost te informacije iz Ženeve.

Iz Avstrije

Dunaj, 3. maja. ž. Avstrijski državni kancler Dollfuss je imel snoči govor na krščansko-socialnem zborovanju, kjer je posebno obširno govoril o reformi Avstrije. Med drugim je rekel: V novi Avstriji ne bo mesta za socializem v današnji mednarodni obliki, ki v resnici ni nič drugega kot navaden boljševizem, in niti narodni socializem ne bo prinesel mnogo blagoslova našemu narodu. Snoči je govoril tudi vojni minister Vaugoin, ki je izjavil, da letos ne bo novih volitev v Avstriji. Volitve bodo šele tedaj, ko bo to smatrala vlada za potrebno, kar pa ne pomeni, da namerava vlada mednjem časom neprestano vladati brez parlamenta.

Nemiri v Franciji

Lille, 3. maja. AA. Ker je priredila patrijotska mladina zborovanje, je organizirala socialistična stranka protimanifestacijo in izprevod po mestu. Policija je hotela manifestante razpršiti, pri tem je pa prišlo do spopadov. Manifestantje so metali cpeko in kamenje na stražnike in jih več ranili 15 oseb je aretiranih.

Fakture na tuje valute

Belgrad, 3. maja. AA. Pri preračunavanju zneska v dinarsko vrednost v svrho plačila skupnega davka, se mora v primeri, kadar se fakture glase na tujo valuto, na podlagi odloka fin. ministra, tečaju, po katerem se preračunavajo valute, prišteti se premija 28 in pol odstotka ne glede na to iz katere države se blago uvozi, in tudi ne glede na to, ali ima naša država z dotično državo sklenjen klirinški dogovor glede značilnega prometa ali ne. Premija se pa ne prišteje tečaju, če se faktura glasi na avstrijske šilinge ali grške drahme, ker tečaji avstrijskega šilinga in grške drahme, ki jih objavljajo uradne borzne tečajnice, že vsebujejo tudi premijo. Carinarnice so dobile tozadevna navodila v smislu odloka finančnega ministra št. 16.997 z dne 28. februarja 1933.

Obsodbe

Belgrad, 3. maja l. Danes dopoldne je bila pred državnim sodiščem za zaščito države prečitana obsodba proti članom ilegalne organizacije »Državljanska vojska«, ki ima svoj sedež na Madjarskem. Obsojeni so bili: Štefek Koprek, ki je bil duša te organizacije, in contumatiam na smrt, Sigečani, Mih., ki je bil sodelavec Koprekа, na 12 let težke ječe, Ignac Zelnik radi tega, ker članov te ilegalne organizacije ni naznanil državnim oblastem, na 3 leta temnice in Josip Ivanovič, ker je pristal na izvrševanje terorističnih aktov, na 6 let težke ječe. Vsi so bili obsojeni po čl. 1 zakona o zaščiti države.

Smederevo, 3. maja. l. Pre tukajšnjim sodiščem sta bila danes obsojena na smrt na vešalih Milutin Stamenković in Milan Životić radi umora Mihajla Cosiča, ki sta ga izvršila dne 2. marca 1933.

Drobne vesti

11. maja bo v občinskem uradu Brod—Moravice dražba ribolova in rakolova na področju te upravne občine.

Bački Petrovac, 3. maja l. Danes sta bila tukaj slovesno ustoličena novo imenovana škofa slovaške evangeljske cerkve v naši državi Samuel Starke in inspektor te cerkve v naši državi dr. Jan Buljik.

Praga, 3. maja. tg. V Brnu je umrl v starosti 53 let glavni urednik »Lidovih Novin« Ernest Heinrich. Med vojno je bil član mafije.

Varšava, 3. maja. tg. V ozemlju Vilne se pojavlja zopet močnejša propaganda za vrnitev ozemlja k Litvi. V zadnjih dneh je bilo aretiranih mnogo agentov za pripojitev k Litvi.

Bukarešt, 3. maja. ž. Dne 1. junija se bo sestala v Bukareštu konferenca kmetijskih držav srednje in vzhodne Evrope.

London, 3. maja. ž. V parlamentu je predstavnik vojnega ministrstva izjavil, da vlada ne smatra za oportuno, da prekine diplomatske odnošaje s Sovjetsko Rusijo.

Washington, 3. maja. ž. Tukajšnji francoski poslanik je dostavil ameriški vladi tekst francoskega predloga o carinskem premirju za časa trajanja svetovne gospodarske konference.

Carigrad, 3. maja. AA. Tu potrjujejo vest, da je prispel semkaj angleški admiral Jellicoe v zelo važni misiji.

Amsterdam, 3. maja. tg. Nizozemski piloti za redne zračne zveze so radi znižanja svojih plač sklenili, da bodo dne 1. julija začeli prvo stavko v zraku.

Belin, 3. maja. AA. Pruski prosvetni minister je odstavil okoli 30 profesorjev na berlinski in kölnski univerzi.

Rim, 3. maja. ž. Ponoči in davi je padal v Rimu rdeč dež. Vezuvski observatorij poroča, da je pričel Vezuv močneje delovati in da bruga veliko glinaste zemlje.

Batavia, 3. maja. AA. Že nekaj dni poročajo, o precej hudem bruhanju ognjenika Krakatoe.

Kalkuta, 3. maja. AA. Ekspres Karači—Kalkuta je skočil s tira. Šest oseb je ubitih, 11 pa ranjenih. Vse žrtve so domačini.

Barcelona, 3. maja. AA. Snoči sta eksplodirali dve bombi na zgradbi vojašnice, ki jo zidajo, in v ladjedelnicah.

Krvava preteklost morilcev vstaja na dan

Anton Mali je bil na kraju umora - „Vsega je kriv brat“ - Andrej Mali še ni bil zaslišan - Ljudski glas

Ljubljana, 3. maja.

Po vsej deželi je vzbudilo ogromno senzacijo dejstvo, da je Anton Mali priznal, da je sodeloval pri ogabnem zločinu v Št. Vidu pri Stični in da ga je za to naročil njegov brat Andrej, mož pokojne. O tem smo izčrpno poročali že v današnji številki.

Pri preiskavi je Anton Mali izpovedal kriminalnemu nadzorniku gosp. Žajdeli, da je po umoru, ko se je vozil s kolesom iz Št. Vida pri Stični proti Šmartnemu, nedaleč od hiše, kjer je bil zločin izvršen, odvrgel nož. Ta nož pa bo za sodno obravnavo zelo važen corpus delicti. Tudi so že pojasnjene nekatere druge okolnosti umora in zato je bil davi Anton Mali odpeljan s policijskim avtom v Št. Vid pri Stični, da tam pokaže, kam je vrgel nož in da pojasni še druge okolnosti. Anton Mali je bil seveda močno zastražen. V Št. Vid se je odpeljal tudi nadzornik Žajdela, ki nadaljuje preiskavo.

Andrej Mali danes ni bil zaslišan in torej še ni mogel dati priznanja. Policija namerava najprej izvleči iz Antona Malija vse podrobnosti o dogodku in potem šele na podlagi zbranega materijala zaslišati Andreja Malija.

Važna je tudi neka druga okolnost. Anton Mali je moral po umoru begati vso noč po deželi najprej s kolesom, potem pa z drugimi prometnimi sredstvi. Tako je prišel v sredo zjutraj v neki večji kraj na Gorenjskem in stopil v znano gostilno. Natakarica, ki je dobro poznala Antona Malija, je opazila, da ima po obleki krvave madeže, zlasti da so močno okrvavljene hlače. Začudila se je in vprašala Malija:

„Kako to, da si tako krvav?“

Anton Mali pa je odgovoril: »Eh nič, stepel sem se, pa sem krvav! Daj me malo umiti!«

Natakarica je nato izpirala Maliju krvave madeže z obleke in je vmes dejala Maliju:

»Morda si pa koga ubil!«

Mali je odgovoril: »Ne, ne, napadli so me neki moški, pa sem izdrl kol iz plota ter jih tako pretepel, da so vsi bežali!«

Natakarica se zato dalje ni brigala, ko pa je padel sum na Antona Malija, je ta dogodek sporočila orožnikom. Ljubljanska policija je to žensko danes zaslišala in je v celoti ponovila ter potrdila ta dogodek.

Zaradi tega dogodka je bila aretirana tudi **Mici Golmajer**, 28-letno dekle z Golnika, ki je bila ljubica Andreja. V preiskavi sedaj pravi, da ni niti slutila, kakšna brata sta ta dva Malija. Anton Mali pa trdi, da je Mici prav dobro vedela za zločin, še preden je bil izvršen. Andrej je bil baje v to Mici zelo zaljubljen ženska je precej lepa, imela pa je že dva nezakonska otroka, od katerih živi samo eden, vendar ta dva otroka nista bila Andrejeva. Kakor vse kaže, je Andrej zidal hišo na Golniku z denarjem pokojne Amalije le zase in za Mici Golmajerjevo.

Morilca zaslišujejo v Št. Vidu

Št. Vid pri Stični, 3. maja.

V Št. Vid pri Stični je prispela komisija ljubljanske policije, v kateri so bili policijski poveljnik g. Gril, šef kriminalnega oddelka g. Žajdela in daktiloskop g. Podobnik. Privedli so s seboj morilca Antona Malija, ki je moral opisati okolnosti umora. Komisija je vodila Antona Malija po hiši in po skednju. Anton Mali je tudi danes vztrajal pri svoji prvotni izpovedi:

»Pravi morilec je Andrej, ne jaz!«

Jaz sem bil samo za »figuro«, da bi pomagal Andreju zabrisati sled!«

Anton Mali je nato izpovedal, da je prišel v Št. Vid že v nedeljo, to je dva dni pred zločinom. Andrej Mali je najbrže

zasnoval zločin za nedeljo

To se tudi ujema z izpovedjo priče Jožeta B., ki je ljubljanski policiji povedal, da je v nedeljo govoril z Antonom Malijem v Ljubljani in da mu je Anton dejal, da gre na Dolenjsko. Andrej Mali je brata Antona skril na skednju, kjer je ležal dva dni. Brat Andrej mu je nosil jesti. Pri tem pa mu je prigovarjal: »Samo malo potrpi. Nekaj bom napravil, pa te bom potreboval!« Da nista takoj izvršila grdnega zločina, je vzrok v tem, ker sta imela veliko oviro v osebi tete pokojne Amalije, gospe Katarine Zajčeve, ki se je nekaj dni mudila pri Šmirarjevih na obisku, česar Andrej Mali ni pričakoval. V torek pa je teta Katarina od Amalije odšla in še isto noč sta oba zločinca izvršila svoj grozni načrt. Andrej je poklical brata Antona s skednja, nato sta oba pristavila tiste tri lestve, ki so jih drugi dan našli v hiši. Anton pripoveduje, da mu je Andrej naročil: »Malo počakaj tu, nekaj bom napravil. Ne bo nič hudega. Le ubogaj! Bo vse dobro!« To se je vršilo ob pol 3 zjutraj. Anton je čakal pred hišo, iz katere se je Andrej čez nekaj časa vrnil, mu stisnil nož v roke, mu dal svoje kolo in dejal: »Nekaj sem naredil, sedaj pa ti beži s kolesom proti Šmartnemu.«

Anton Mali na ta način razlaga rano na svoji roki. To pa najbrže ne bo tako, kakor je on pripovedoval in vse kaže, da hoče Anton zvaliti vso krivdo na Andreja, čeprav je skoraj gotovo, da sta jo umorila oba. Odkod sicer prstni odtisi v sobi umorjene? Pa tudi ni mogoče, da bi bilo kolo in obleka Antona Malija tako zelo okrvavljena od neznatne rane na roki.

Komisiji je Anton Mali danes trdil, da je nož, ki mu ga je Andrej Mali baje sam potisnil v roke, vrgel z mostička v Temenico. Komisija ga zato ni našla. Bolj verjetno pa je, da sta oba morilca zagnala nož v vodnjak pri hiši, ki je zelo globok.

Danes lahko povemo, da je

javno mnenje tukajšnjega prebivalstva

že takoj obdolžilo Andreja Malija umora. Ljudje so govorili: »Nihče drugi je ni umoril, kakor mladi »Šmirer«.« To je namreč Andrej Mali. Toda sodnik dr. Rus, ki je prvi vodil preiskavo, je imel še premalo dokazov proti Andreju Maliju in zato orožniki niso mogli aretirati Andreja Malija. Ko so nesrečno Amalijo pokopavali, je točil njen mož Andrej hinavske solze pri pogrebu. Ljudje pa so govorili kar na glas pri pokopu: »Kaj joče, saj jo je on!« in je le malo manjkalo, da mu niso tega v obraz povedali.

Zanimivo je tudi mnenje ljudstva, zakaj je Andrej Mali ta grdi zločin zasnoval in izvršil. Ljudstvo je prepričano, da je

Andrej Mali izvršil še več drugih zločinov

in da je pokojna Malka na ta ali oni način izvedela za Andrejevo preteklost, morda iz kakšnih pisem, ali pa ji je Andrej sam povedal, ali govoril v sanjah. Andrej se je seveda bal, da ga ne bi žena Malka izdala in jo je zato hotel odpraviti. Drugi morilec Anton pa pravi, da je imela glavno vlogo pri tem zločinu Andrejeva ljubica Mici Golmajer, ki je silila v Andreja, naj se znebi svoje žene in poroči njo. Ni izključeno tudi, da je Mici Golmajerjeva vedela za zločine Andreja Malija.

Ljubljana, 3. maja.

Vse kaže, da brata Malija nista zakrivila samo tega zločina v Št. Vidu pri Stični, temveč še več drugih. Pripovedujejo

o celi vrsti zločinov

ki jih je baje izvršil Andrej, oziroma oba brata skupaj. Na Gorenjskem je bilo zadnja leta res več strašnih umorov, ki do sedaj še niso pojasnjeni, tako n. pr.

smrt nekega tihotapca v Karavankah, ki smo ga že večkrat omenili,

potem neki **dvojni bestijalni umor pred leti v okolici Tržiča,**

nato zopet **dvojni bestijalni umor nad dvema ženskama v Dražgošah** v Selški dolini,

govore tudi, da je Andrej Mali pred leti izvršil **dvojni roparski umor v Mostah pri Ljubljani**, kjer je umoril mesarja Bitenca in gospodinjo Zechbauerjevo — in še nekateri drugi roparski napadi, umori in zločini. Vprašanje je, koliko teh umorov se bo dalo Malijema dokazati. Ni izključeno, da je vedel za del ali za vso preteklost Andreja Malija tudi Josip Lombar in da je Andrej Mali zato pri Lombarjevi razpravi ugodno pričal za obtoženca, da ga Lombar ne bi izdal.

„Zadnji ostanki pasjega plemena“

Profesor dr. Ernst Turk zaradi izjav v šoli pred sodiščem

Ljubljana, 2. maja.

Pred tukajšnjim okrajnim sodiščem se je začela danes opoldne zanimiva razprava. Zasebni tožilci so namreč **Janez Brodar, Matija Škrbec, Alojzij Ilija, Peter Cerar, Tomaž Ogrin, Anton Umnik, Jernej Vomberger, Franc Gregorin, Franc Grile, Vinko Kos, Josip Loboda** in **Janez Strein.** Po svojem pravnem zastopniku **dr. Kreku** so vložili zasebno tožbo proti **dr. Ernestu Turku,** profesorju klasične gimnazije v Ljubljani, zaradi razžalitve in klevete.

Kaj tožniki očitajo g. profesorju

Zasebna tožba očita profesorju Turku prestopek po § 297 in 301 odst. 1 in 4 kazenskega zakona in se glasi:

»Dne 9. marca t. l. je obdolženec prišel v 6 b-razred klasične gimnazije v Ljubljani ob 11 dopoldne malo vinjen. Vzel je nekemu dijaku **posebno izdajo dnevnika »Slovenca« z dne 6. marca 1933, št. 54 b.** V tej posebni izdaji je bila objavljena na prvi strani razsodba državnega sodišča za zaščito države v procesu proti vsem zasebnim tožilcem. Obdolženec je dvignil »Slovenca« pri katedru pred vsemi učenci, ga držal z naslovno stranjo proti dijakom in pokazal na mesto, kjer je bila objavljena razsodba z imeni zasebnih tožilcev in govoril takole:

»Vidite, to so zadnji ostanki pasjega plemena. To so največje kukavice, ki so tu v Sloveniji rovarili proti državi, v Belgradu so pa vpili: »Živelo narodno edinstvo!« To so plačanci sosedne države. To so oni ljudje, ki so v Avstriji vedno govorili: »Tako je prav,« — sedaj pa z Jugoslavijo niso zadovoljni. Premalo so jim naložili, svinec v hrbet bi morali dobiti.«

Iste besede v istem smislu je obdolženec ponavljl in še več podobnega govoril. V razredu je bilo nad 30 učencev. V dokaz predlaga zastopnik zasebnih tožilcev več prič-dijakov 6 b-razreda klasične gimnazije. Zasebna tožba navaja, da je obdolženi profesor Turk z inkriminiranimi besedami javno kruto žalil zasebne tožilce in izrecno meril na to, da govori o njih stvari, ki morejo škodovati njihovemu dobremu imenu.

Razprava se je začela točno opoldne pred sodnikom poedincem **dr. Brankom Goslarjem.** Zasebne tožilce, Janeza Brodarja in tovariše, je po svojem namestniku **dr. Staretu** zastopal **dr. Miha Krek,** obdolženca profesorja **dr. Turka** pa je zagovarjal **dr. Cepuder.** Razpravna dvorana št. 28 je bila nabito polna dijaštva, ki se je za proces prav živo zanimalo.

G. profesor se zagovarja

Obdolženec je predložil sodišču pismen zagovor, v katerem zanika, da bi bil izrekel inkriminirane besede, kakor jih navaja zasebna tožba. Zasebno tožbo označuje kot poskus, da se razne njegove izjave spravijo v zvezo in aplicirajo na zasebne tožilce, o katerih v svojem uradnem poslovanju nikdar ni govoril. Z vso odločnostjo zavrača predvsem trditev, da je onega dne prišel v VI. b razred klasične gimnazije »malo vinjen«. Ugotavlja, da je bil popolnoma trezen in sposoben vršiti svojo službo po vseh predpisih znanosti.

V nadaljnjem izčrpno opisuje potek dogodkov v oni učni uri in poudarja, da je storil samo svojo dolžnost, ko je vzel dijaku posebno izdajo »Slovenca«, ker je v smislu obstoječih predpisov prepovedano dijakom prinašati v šolo politične publikacije. Baš v časih pred 9. marcem 1933 je imel večkrat priliko ugotoviti, da se širijo med dijaštvom razni letaki protidržavne in protidinastične vsebine, zato je hotel dognati, ali nimajo še kaj drugih podobnih publikacij in jih je pozval, naj vstanejo. Dijaki so na ukaz vstali, on pa se je kretal med njimi in po preiskavi ugotovil, da nima noben drug dijak kaj podobnega pri sebi. Takoj nato je dijakom ukazal, naj sedejo ter je poslal nazaj v klop tudi dijaka, pri katerem je našel posebno izdajo »Slovenca«. Zaplenjeni izvod »Slovenca« je položil na svojo mizo, kjer je ležal ves čas do konca ure, ne da bi se ga bil dotaknil in torej ni res, da bi bil ta list držal pred dijaki in kazal z roko ono mesto, kjer je bila tiskana razsodba.

Imel je vtis, da so dijaki pred njegovim prihodom ironizirali razsodbo državnega sodišča, zato je smatral za potrebno, da jim kot nacionalist in vesten profesor da primeren pouk in potrebna navodila. Govoril je potem čisto mirno cirka 25 minut in ni niti z besedico omenil koga od zasebnih tožilcev. Vsebina njegovega govora se ni nanašala na konkreten primer razsodbe državnega sodišča, marveč je bila splošna. Svoja takratna izvajanja v šoli skicira obdolženec med drugim tako-le:

Opozoril je dijake na važnost in pomen državnega sodišča v Belgradu — storil je to kot profesor državoznanstva — in jim pojasnil, da je namen tega sodišča ščititi državo, obravnavati torej in kaznovati vsa dejanja, s katerimi se hoče rušiti naša država. Inkriminiranih besed ni izrekel v oni obliki in zvezi, kakor jih navaja zasebna tožba. Tako zanika, da bi bil kdaj izrekel: »Premalo so jim naložili, svinec v hrbet bi morali dobiti,« marveč je dejal: »Italijani pošiljajo celo nedolžnim ljudem svinec v hrbet.« Glede drugih inkriminiranih besed, ki mu jih očita zasebna tožba, se obdolženec zagovarja, da jih je izrekel v tej zvezi:

»O zahtevi po federaciji pri nas so pisali obširno v svojem časopisju zlasti Italijani, ki jedva čakajo, da bi se Jugoslavija razbila v tako ohlapni zvezi in da pogoltnejo predvsem naše slovensko ozemlje. Zato podpirajo razne federaliste in narodne izdajalce v inozemstvu, ki so **plačanci sosedne države,** pošiljajo k nam agente, **da rovarijo proti naši državi** in nas hočejo potisniti **na stopnjo pasjega plemena.** Prav je, da povemo odkritosrčno, kaj hočemo in da ne prikrivamo svojih misli. Onim pa, ki ravnajo drugače in se ne upajo na dan z besedo, pravijo Srbi: **»To so kukavice«.** Ob zaključku svojih izvajanj je dijakom poudaril kot posebno značilnost to, da zahtevajo federacijo v prvi vrsti taki ljudje, ki so bili v Avstriji zadovoljni z vsem in so vse odobravali, češ **tako je prav, z Jugoslavijo pa niso zadovoljni.** S takimi je državno sodišče že imelo posla, žal so jim sodniki premalo naložili in to je tudi mnenje javnosti.«

Obdolženec na koncu svojega pismenega zagovora ponovno poudarja, da je storil le svojo službeno dolžnost, da je dijake opozoril na razliko postopanja našega državnega sodišča in postopanjem drugih podobnih institucij v inozemstvu in vzel v pretres vprašanje federacije, »ki danes žal tako nesrečno meša glave naši sicer dobri mladini«. Predlaga tri priče, dijake iz njegovega razreda, ki bodo potrdili njegova takratna izvajanja.

Kako pričajo profesorjevi dijaki

Izmed predlaganih 11 prič je bilo zaslišanih samo 5. Kot prva priča je bil dijak 6. b razreda klasične gimnazije Vladimir Vodopivec. Na sodnikovo vprašanje, ali je obdolženec onega dne res govoril v razredu tudi o Italiji, priča izpove: »Kolikor se spominjam, ne.«

»Ali je šel z zaplenjenim »Slovencem« na kateder?«

»Pred kateder je šel, obrnil »Slovenca« proti razredu, ga kazal in rekel, da so to največje kukavice, ker doma rovarijo proti državi, v Belgradu pa vpijejo: »Živelo narodno edinstvo!« Potem je še dejal, da so to zadnji ostanki pasjega plemena in plačanci sosedne države ter da so jim premalo naložili in da bi morali dobiti svinec v hrbet.«

»Ali je kaj govoril o separatizmu in federalizmu?«

»Zdi se mi, da ne.«

Tudi vprašanje, ali je obdolženec govoril o italijanskem sodišču za zaščito države in o Gortanu, priča zanika.

»Ali je kaj govoril o slovenski zgodovini, zlasti o Borutu in o Gorazdu?«

»Ne.«

»Ali je bil kaj vinjen?«

»Po obnašanju in govorjenju sem sklepal, da je bil nekoliko vinjen.«

Priča Franc Štular, dijak, izpove v bistvu isto, kar prva priča.

Na sodnikovo vprašanje, koliko časa so morali stati, pove, da približno 20 minut in da jih je medtem izpraševal zemljepisje. Tudi on se točno spominja, da je obdolženec z zaplenjenim »Slovencem« stal pred katedrom in ga kazal razredu, ko je izrekel inkriminirane besede, med drugim tudi, da so to ljudje, ki so največ koristili Italiji.

»Je kaj govoril o federalizmu?«

»Samo toliko, da je federalizem smrt za državo.«

»Ali je bil vinjen?«

»Če je bil, je bil tako malo, da vsaj jaz tega nisem mogel opaziti.«

»Koliko časa je govoril o tej stvari?«

»Pretežni del učne ure, pripominjam pa, da je pred tem kakih 20 minut izpraševal snov iz svojega predmeta, in sicer takrat, ko smo stali.«

Tretja zaslišana priča Adolf Drolc, dijak, na stavljeno vprašanje, ali je obdolženec takrat, ko je izrekel inkriminirane besede, držal »Slovenca« v rokah in ga kazal razredu, odgovarja:

»Se točno ne spominjam, ker sem se učil iz zvezka, ki sem ga imel pod klopjo.«

»Zakaj vam je rekel, da vstanite?«

»Jaz mislim, da zato, ker nas je hotel s tem kaznovati.«

Posameznih izjav, ki jih je obdolženec izrekel, ni slišal. Samo toliko se spominja, da je izrekel besede: »To so potomci pasjega plemena.« Naknadno se priča tudi spomni, da je profesor Turk tedaj, ko so stali, izpraševal svoj predmet. Na zaključno vprašanje, ali je bil vinjen, priča izpove: »Vinjen ni bil, pač pa je bil nekoliko razburjen.«

Izpoved četrte priče, Karla Novine, dijaka, se v toliko ne strinja z izpovedjo drugih prič, ker zanika, da bi bil obdolženec »Slovenca« kazal proti razredu, v ostalem pa se njegove izjave skladajo z izjavami drugih prič. Tako se tudi on spominja, da so padle inkriminirane besede »To so ostanki pasjega plemena«. Obdolženčevo vinjenost v razredu izključuje in trdi, da je bil samo razburjen, ker je dobil »Slovenca«.

Kot zadnja priča je bil zaslišan Franc Novšak, dijak, ki prav tako potrdi sodnikovo vprašanje, ali je obdolženec držal »Slovenca« v rokah in ga kazal razredu tako, da je bila naslovna stran obrnjena proti dijakom.

»Ali je kaj govoril o plačancih sosedne države?«

»Besedo plačanci vem, da je izrekel, ali pa je pri tem rabil tudi besedi »sosedne države«, se ne spominjam.«

Ker so bile predlagane od strani obdolženčevega branilca dr. Cepudra še tri druge priče, je nato sodnik Branko Goslar razpravo preložil na nedoločen čas.

FOTOAPARATE
svetovnih tvrdk Zeiss-Ikon, Rodenstock :: Voigtländer, Welta, Certo itd. ima vedno v zalogi fototrgovina Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani, Miklošičeva c. 5

Pridobivajte „Slovencu“ novih naročnikov!

Ljubljanske vesti:

10.000 koles v Ljubljani

Ljubljana, 2. maja.

Na ljubljanskih ulicah so se zadnje tedne pojavili kolesarji, ki imajo na svojih kolesih tablice s številkami. Kakor smo že svoj čas poročali, je banska uprava odredila registracijo in uvedbo tablic s številkami za kolesarje v dravski banovini. Druge banovine so to že poprej uvedle. V Ljubljani vrši registracijo in izdaja tablice policija. Banska uprava je po približni cenitvi naračunala, da je v vsej banovini 69.600 koles. Za Ljubljano je banska uprava naračunala, da je tu 9000 koles. Vendar pa je bil ta račun prenizek, zakaj do danes je že oddanih vseh 9000 koles in policija računa, da jih je še kakih 1000 neprijavljenih. V Ljubljani je torej okoli 10.000 koles. Pa tudi po drugih okrajih so že vse številke oddane in moremo torej računati, da je v dravski banovini nad 80.000 koles. V ljubljanski okolici je dosedaj prijavljenih ca. 8600 koles.

Pripravljenih pa je bilo tudi premalo tablic. Tako je ljubljanska policija izdala do sedaj le nekaj nad 4000 tablic. Banska uprava je s tem nameravala predvsem uvesti tudi natančnejšo kontrolo nad kolesi, preprečiti številne tatvine, obenem pa so se kolesa izkazala za dober vir dohodkov. Za vsako kolo namreč mora lastnik plačati 35 Din, in sicer 20 Din takse, 5 Din za kontrolno knjižico, 5 Din za tablico in 5 Din za kolek. Slovenski kolesarji bodo torej plačali okoli 3,000.000 Din, v Ljubljani pa okoli 350.000 Din.

Kolesa s pomožnimi motorji, ki so bili naknadno montirani in z močjo do 2 KS, spadajo pod navadna kolesa in ne plačajo posebne takse za motorna kolesa, pa tudi voznikom teh koles ni treba delati šoferskih izpitov.

Glede motornih vozil moramo omeniti, da je njihovo število radi krize v primeri z lanskim letom znatno padlo. Lani je bilo v Ljubljani 445 potniških avtomobilov, 167 tovornih avtomobilov in 172 motornih koles. Skupno torej 784. Letos pa je bilo vseh motornih vozil v Ljubljani registriranih le 471.

Romanje v Rim

Škofijski odbor Katoliške akcije je doznal, da nekdo zbira po Ljubljani priglase za romanje v Rim v imenu Katoliške akcije. Opozarjamo, da ni za to nihče pooblaščen od škofijskega odbora KA in torej tudi nihče upravičen pridobivati udeležencev v imenu Katoliške akcije. Kar hoče osrednji odbor KA izvesti, napravi s pomočjo župnijskih odborov Kat. akcije ali župnijskih uradov. Kdor želi potovati v svetem letu v Rim v romarskih skupinah, naj se torej oglasi pri teh ali pri osrednjem odboru KA. — **Škofijski odbor KA v Ljubljani** (Škof. Ordinarijat).

Kaj bo danes?

Drama: »Krog s kredo«. Red B.
Opera: Zaprta.
V stolnici: zvečer po šmarnicah skupna molitvena ura; od 9 zvečer do 4 zjutraj nočno češčenje.
Kino Kodeljevo: Ob 8: »Ognjeni jezdec«. Znižane cene.
Nočno službo imata lekarni: mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ramor, Miklošičeva 20. Monika, vdova.

Svinjski kotleti na ražnju pečeni bodo prilegli se vam in pa meni. Prilike ne zamudimo, K Slamiču vsi pohitimo!

⊙ **Opozarjamo občinstvo**, da si za koncert Akad. pevskega zbora, ki bo v soboto, dne 6. t. m. v veliki dvorani »Uniona«, pravočasno preskrbi vstopnice. Predprodaja je vsak dan od 8—12 in od 14—18 v avli pred veliko dvorano hotela »Union«.

⊙ **Pokojnine za ta mesec.** Poštna uprava nam sporoča, da se bodo pokojnine dostavljale 7. maja dopoldne.

⊙ **Koncert A. P. Z.** V soboto zvečer priredi v Unionu »Akademski pevski zbor« v Ljubljani stilni koncert, ki je za naše glasbeno življenje kulturni dogodek. Zbor, ki je znan po svoji disciplinranosti, je v resnem delu pod vodstvom Franceta Marolta naštudiral program A. Foersterjevih moških zborov, ki so gotovo najboljši v naši glasbeni literaturi. A. Foerster je kot organizator in komponist oral trdo ledino v našem glasbenem življenju v muziki sacri in profani dela globoke umetniške vrednosti. Prisluhni Foersterjevi melodiji: enkrat te pozdravi nevesela slovenska pesem (Njega ni), drugič elegični staročeški koral (Samo), tretjič maloruska sanjavost (Mlad junak) ali prav hanaška šegavost (Spak), pa te zopet zadene Beethovenska trpkost (Umrl je mož) ali eremitsko pobožno dvigne religiozno lirski moment (Večerni ave). V vseh svojih kompozicijah je vedno pošteni, globoko verni, blagi Foerster. Poznamo zbor že iz prejšnjih ljubljanskih koncertov, vendar se je sedaj dvignil do take višine, da smo Slovenci lahko ponosni nanj. Akademska mladina je v marsičem vzgled pravemu konstruktivnemu ustvarjanju.

⊙ **Dimnikarji svojemu patronu sv. Florijanu.** Združenje dimnikarjev za dravsko banovino v Ljubljani sporoča svojim članom, da bomo praznovali sv. Florijana v soboto, dne 6. t. m. s sveto mašo ob pol 9 v cerkvi sv. Florijana. K maši se vabijo člani. — Predsednik.

⊙ **Dvesto otrok pojde na počitnice.** V Ljubljani je več tisoč otrok, ki morajo tudi ob počitnicah ostati med sivimi stenami mesta in ki sploh nimajo prilike, da bi se kdaj poigrali na travi ali pa se kopali na prostem, če ne gredo vsaj uro daleč iz mesta, za kar pa starši po navadi in iz umljivih razlogov ne dajo radi dovoljenja. Znano je tudi, da velik del ljubljanskega prebivalstva strada. Pri tem pa trpi najbolj mladina. Nekoliko poboljšajo to stanje nekatere akcije, med katere spada tudi dobrodelna akcija mestne občine, ki vsako leto pošlje nekaj otrok na počitnice za en mesec. Letos je za počitniške kolonije revnih otrok določenih 60.000 Din in bo s tem denarjem poslala mestna občina na počitnice 200 otrok. Otroci bodo šli deloma na morje in sicer v Kraljevico, deloma na Gorenjsko, v Medno in v Breznico. V Mednem so otroci dosedaj spali v Deckerjevi baraki, ki pa je že popolnoma razpadla. Zato namerava mestna občina letos postaviti v Mednem leseno stavbo, kjer bo dovolj prostora za otroke. Vprašanje je seveda, kako bo mogla mestna občina v Mednem sploh kaj čednega napraviti, če pa je za vse tri kolonije določenih le 60.000 Din, ko pa vendar vsaka najmanjša stavba stane vsaj toliko.

⊙ **Celo koncert.** Dolgo že ni bilo v Ljubljani koncerta na čelo. Dne 8. maja zvečer pa bo v dvorani kina »Dvor« priredil solo-čelist opere g. Gustav Müller, diplomiran absolvent zagrebške glasbene akademije, samostojen koncert in izvajal izbrane skladbe skladateljev Beethoven, Popper, Cassado, Dunkler, Bravničar in Bach. Koncert se bo vršil v vrsti »Sloginih« komornih večerov.

⊙ **V Ljubljani so umrli od 21. do 27. aprila:** Dolzani Alojzija, 83 let, gospodinjska pomočnica, Stari trg 1; Bivic Jožefa, 72 let, trafikantinja, Židovska 1; Levart Alojzij, drž. podkovski mojster v p., 45 let, Majstrova 9; Mahkovec Janez, 37 let, delavec, bivališče neznano; Friškovec Marija, roj. Petrič, 35 let, žena delavca, Vodovodna, jama; Prošek Jakob, 45 let, delavec, Sv. Jakob ob Savi; Koritnik Frančiška, 36 let, služkinja, Vidovdanska 9. — **V bolnišnici so umrli:** Koritnik Jernej, 53 let, delavec, Pokopališka 29; Šmelcer Rozalija, 20 let, šivilja, Mengeš; Nomanovič Ferat, 60 let, dninar, Tuzla; Pernat Štefan, 64 let, vžitkar, Zagorica 15 pri Kočevju; Senegačnik Neža, 3 mesece, hči ključavničarja, Lestni log 53; Rus Katarina, roj. Schaus 76 let, vdova mestnega sluge Nikolaja, Zelena pot št. 7; Bradaška Olga, 55 let, učiteljica v p., Poljanska 16; Lesar Ervina, 43 let, šolska sestra, Poljanska 30, Marijanišče; Pirnat Marija, roj. Purkat, 83 let, zasebnica, Galjevica 110; Bartolj Jernej, 69 let, posestnik, Hrib 7, občina Loški potok.

J. MAČEK
Ljubljana, Aleksandrova c. 12
največja izbira površnikov
in oblek za gospode ter deco

⊙ **Dve nesreči.** Včeraj zjutraj se je pripetila pred uršulinsko šolo manjša nezgoda. Na tem mestu je sploh precej nevarno, ker vozi tramvaj tik pred šolo in so otroci v stalni nevarnosti, da jih ne podere kakšno vozilo, sedanja pregrada pred šolo pa ni zadostna. Tik pred 8 zjutraj je hotela v šolo 11 letna Ada Resman, hči knjigovodje v papirnici Vevče. Zašla pa je pred tramvaj, ki jo je butnil v stran. Deklica je obležala na tleh. Poklican je bil reševalni avto, ki jo je prepeljal v bolnišnico. Deklica ima na glavi temno podplutev, vendar ni izključeno, da si ni prebila črepinje, kar bodo pa zdravniki šele ugotovili. — V Hafnerjevi pasarski delavnici se je včeraj zjutraj ponesrečil 23 letni pasarski pomočnik Viljem Šlamberger. Šlamberger je krivil pločevino na stroju in mu je pri tem odtrgala pločevina prst na desni roki.

⊙ **Modni hlače — pumparce** dobite najceneje pri Prekerju, Sv. Petra cesta 14.

Novo združenje grafičnih faktorjev Jugoslavije

V nedeljo 30. aprila se je ustanovilo za vso Jugoslavijo enotno društvo Združenje grafičnih faktorjev Jugoslavije s sedežem v Zagrebu. To združenje ima podružnice v Ljubljani in v Zagrebu ter bo v kratkem ustanovilo svojo podružnico tudi v Belgradu, kjer ima itak že svoje člane. Tako bodo organizirani vsi vodilni faktorji tiskarn cele Jugoslavije v eni organizaciji. Za predsednika organizacije je bil izvoljen Miroslav Ambrožič iz Ljubljane, za podpredsednika Slavko Kovačič iz Zagreba, za tajnika Viktor Kodrin, za blagajnika pa Andrija Podhradski, oba iz Zagreba. V odboru so poleg teh še: Margraitner Viktor, Zagreb; Štrukelj Franc, Jakhel Emil, Mihalek Otmar, Čeč Vilko, vsi iz Ljubljane.

Združenje bo izdajalo svoje stanovsko glasilo. Na glavni skupščini, kjer je bil prisoten tudi častni predsednik Spolka faktorjev češko-slovaške republike Jan Maly, je bila sprejeta deklaracija, ki med drugim veli:

»Združenje grafičnih faktorjev Jugoslavije se je ustanovilo, da z organiziranim udejstvovanjem uveljavi kulturni, gospodarski in socialni poklic svojega stanu. V vseh teh treh panogah narodnega udejstvovanja ima stan faktorjev priliko in dolžnost za sodelovanje.

V kulturnem pogledu stoji naš stan ob ustvarjanju tiskane besede in tiskane umetnine kot važen in vpliven činitelj s sposobnostjo dajati temu ustvarjanju posebno obliko, lice in tip. V tesnem stiku s tiskarskim podjetnikom, umetnikom in delavcem je njegov poklic vodilen in njegov vpliv več ali manj odločilen. Iz tega nastajajo za naš stan velike odgovornosti in dolžnosti. Tej odgovornosti in tem dolžnostim mora zadoščati vsak poedinec našega stanu prvenstveno z vzgojo samega sebe, s strokovno in estetsko izobrazbo.

Skrb za to izobrazbo je tudi prva dolžnost našega Združenja, smoter pa moramo videti v dovršeni umetniški obliki naše tiskane besede, ki naj nosi značaj našega naroda in naše kulture — v umetniški reprodukciji, ki ne sme zaostajati za takimi izdelki drugih kulturnih narodov.

V gospodarskem pogledu se nahajamo sredi med podjetništvom in delavstvom, z enimi in drugimi živimo in čutimo. Naš poklic v tem položaju je prav tako važen, kakor kulturni poklic faktorja. Naše dolžnosti se raztezajo na gospodarska vprašanja tiskarstva vobče, na podjetništvo in na delavstvo. Glede obrti, industrije in podjetništva stojimo deloma na gospodarsko neposredno odgovornih mestih, vobče pa je od nas znatno odvisen gospodarski napredek, na katerega lahko vplivamo s kvaliteto dela, z vestnostjo pri produkciji in s sodelovanjem v borbi proti umazani konkurenci ter sličnimi pojavi, ki izpodjedajo temelje našega gospodarstva. Kar tiče delavstva moremo ugodno vplivati na vsako vznemirjenje, ki bi kakorkoli nastalo in moglo škodovati občnemu harmoničnemu sodelovanju in mirnemu produktivnemu delu v tiskarstvu.

Socialna dolžnost našega Združenja pa je moralna in gmotna zaščita našega članstva, k čemur spada tudi ureditev samopomoči za primer naše onemoglosti, samopomoči za naše vdove in naše sirote.

Naša organizacija se mora stopajoč v svoje novo življenje zavedati vseh svojih dolžnosti proti svojemu narodu, proti svoji stroki in proti samemu sebi. Tem dolžnostim pa bi ne bilo zadoščeno, če bi naše Združenje ne stopilo tudi v prijateljski in poslovni stik s sorodnimi organizacijami izven naše domovine, predvsem s temi organizacijami bratskih slovanskih narodov. Tudi to je važno sredstvo za dosego našega občnega napredka in našega smotra.

Ugotoviti moramo končno še, da nam bo mogoče korakati uspešno proti našemu smotru le tedaj, ko bodo v našem krogu združeni vsi oni poedinci Jugoslavije, ki pripadajo našemu stanu in se zavedajo svojega važnega poklica proti svojemu narodu in državi.«

Mariborske vesti:

Jubilej mariborskih samaritanov

Maribor, 3. maja.

Tiho in skromno so proslavili vrli mariborski reševalci danes dopoldne 25-letni jubilej obstoja svojega društva. V novoprenovljenih prostorih reševalnega oddelka na Koroški cesti, se je vršila intimna, toda izredno lepa in učinkovita slavnost, ki so se je udeležili samo še živeči ustanovni, častni in redni člani, predstavniki mariborske občine in zastopstva sosednjih društev. V znak hvaležnosti in spoštovanja je bilo odkrita spominska plošča ustanoviteljema društva, prvemu zdravniškemu vodji dr. Urbaczeku in tedanjemu poveljniku požarne brambe Raceku. Plošča je pritrjena na glavni steni, nad njo pa visi slika dr. Urbaczeka. — Ob 11 so se zbrali člani in povabljeni gostje v ambulanci. Slavnosti so se udeležili mestni župnik in kanonik msgr. Umek, ustanovitelja sivolasi 92 letni dr. Urbaczek in Racek, ustanovni člani dr. Urbaczek jun., Egger, Kokol in Borstner, častni član dr. Juvan, mestni načelnik dr. Lipold, častni član nadsvetnik inž. Černe, svetnik Madile, zastopnik celjskega rešilnega društva Jelenc, načelnik mariborske gasilske župe Pfeifer. Goste je pozdravil poveljnik požarne brambe kapetan Voller ter jim želel prisrčno dobrodošlico. Odkril je nato zastrto spominsko ploščo. Besedo je prevzel nato šef-zdravnik dr. Wankmüller, ki je v iskrenih besedah izrekel zahvalo društva prvemu šef-zdravniku dr. Urbaczeku ter mu izročil prenovljeno postajo. Nato je izpregovoril mestni načelnik dr. Lipold, ki se je zahvalil ustanoviteljem društva v imenu celotnega mestnega prebivalstva. Mestni župnik msgr. Umek je izvršil blagoslovitvene obrede; blagoslovil je prenovljeno reševalno postajo in spominsko ploščo. V krasnem govoru je častital društvu k izredni slavnosti, mu želel božjega blagoslova in prospeha tudi v bodočnosti.

☐ **Za blagopokojnim prevz. knezoškofom dr. A. Karlinom** bo jutri v petek ob 8 zjutraj v tukajšnji stolnici slovesni pontifikalni Requiem.

☐ **Aeroklub »Naša krila«.** A. S. G. Graz. Prvi meddržavni poštno-jadralni polet Graz—Maribor v nedeljo 14. maja ob 13. do 17. ure na Teznu. Vstopnina le Din 4.

☐ **Mariborski otok se pripravlja.** Mrzlične priprave se vršijo sedaj na Mariborskem otoku za sprejem kopalcev, ki bodo v kratkem pričeli prihajati. Letos se bo otok in tudi okolica še bolj pripravil na sezono. Dovozna cesta iz Kamnice je letos v celoti katranizirana ter se bo več prašila, urejena je tudi cesta od mosta do vhoda v kopališče, ki je sveže nasuta in z valjarjem stisnjena. Najvažnejša letošnja pridobitev kopališča je tekalna pot, dolga približno 360 metrov, ki vodi okoli južnega konca otoka, takozvane »špice«. Pot je nasuta spodaj z gramozom, zgoraj pa z povaljanim cestnim blatom, da je podlaga primerno trda. Vstopnina in kopališke pristojbine ostanejo letos v glavnem iste, nekaj izprememb bodo občutili le lastniki motornih vozil. Namerava se uvesti namreč posebno mostnino in sicer za avtomobile Din 4, za motocikle pa Din 2.

☐ **Pred oltar.** Te dni so se poročili v Mariboru Jožef Adam, delavec in Marija Meznarič, tkalka; Franc Korošec, pek. pomočnik in I. Pustoslemšek, zasebnica; Janko Dekleva, posojilniški blagajnik in Manila Černigoj, učiteljica; Maksimiljan Paskolo, posestnik in Lorber Angela, posest. hčerka. Novoporočencem obilo sreče.

☐ **Koncert ljubljanskih akademikov** v torek zvečer je prav dobro uspel. Bilo je navzočne zlasti veliko mladine, nekoliko manj pa ljudi, ki bi bili po poklicu in položaju najbolj poklicani, da se oddolžijo idealnim stremljenjem naše akademske mladine. Posetili so koncert mnogi odlični predstavniki mariborskega javnega in kulturnega življenja, med drugim dr. Maks Vraber kot zastopnik lavantinskega kapitlja, oba okrajna načelnika, predstojnik mestne policije dr. Hacin, mag. svetnik Rodošek kot zastopnik mestne občine, ministra n. r. Ivan Vesenjak in dr. Vekoslav Kukovec, ki je zastopal Jug. Čeh. ligo, pod katere protektoratom se je koncertna prireditev vršila, potem bivši narodni poslanec Žebot in drugi odlični. Z akademiki je prispel v Maribor univerzitetni sekretar dr. Smale. Simpatični zbor, zlasti pa odlični dirigent France Marolt, je bil deležen burnega odobravanja navzočih.

☐ **Drevi predavanje!** privatnega docenta ljubljanske univerze dr. S. Gogale o kultiviranem človeku. Predavanje se vrši v Delavski zbornici ob 8 zvečer. Znani pedagoški pisatelj in predavatelj bo gotovo pritegnil s svojim predavanjem mariborsko inteligenco v obilnem številu.

☐ **Oderski odsek** Magdalenske kongregacije igra danes četrtek ob 8 zvečer na odru za vse člane in ostale, ki so sodelovali pri igri »Povratek«, obvezen sestanek. Zelo važno!

☐ **Za večerne in nedeljske šivalne tečaje** tukajšnjega slovenskega ženskega društva se sprejemajo prijave še do 6. t. m. v trgovini gospe Brišnikove v Gosposki ulici.

☐ **Mariborski zgodovinarji** se zbero drevi ob osmih v študijski knjižnici, kjer bo dr. V. Kralj predaval o Celjskih grofih v slov. drami.

☐ **Zaščitno cepljenje.** Tukajšnji mestni fizikat bo vršil v Mariboru zaščitno cepljenje zoper osepnice od ponedeljka, dne 8. do petka, dne 12. t. m. v svojih uradnih prostorih v Frančiškanski ulici 8, in sicer v času od 9. do 11. ure. Cepljeni morajo biti vsi zdravi otroci, ki so bili rojeni v preteklem letu.

☐ **Iz šahovskih krogov.** Mariborski šahovski klub ima jutri v petek 5. t. m. ob 8 zvečer v kavarni Central svoj občni zbor; nato se bo odločalo o šahovskih prireditvah bližnje bodočnosti. — Turnir za prvenstvo Maribora, ki je bil napovedan s pričetkom v minulo nedeljo, je radi tehničnih zaprek preložen na kasnejše. — V prihodnjih dneh pa se vrši revanžni turnir med »Napredkom« in Mariborskim šahovskim klubom.

☐ **Žetev smrti.** V splošni bolnišnici je umrla zasebnica gospa Katarina Völker v starosti 69 let. Blago pokojnico pokopljejo danes popoldne ob 4. uri iz mrtvašnice na mestno pokopališče. — V Mlinski ulici je preminula v nežni dobi hčerkica mehanika g. Čeha. Pogreb bo danes popoldne ob pol 5. uri iz mrtvašnice pobreškega pokopališča. — Blag jima spomin, žalujočim naše globoko sožalje!

☐ **Mariborska vinarska podružnica** ima v soboto, dne 6. maja ob 15 pri Orlu svoj redni občni zbor. Na sporedu je tudi predavanje o ciljih in potih za omiljenje vinske krize.

☐ **Pedagoška centrala.** Občni zbor bo v nedeljo, dne 7. maja ob desetih v društveni čitalnici na drž. učiteljski šoli v Koroščevi ulici.

☐ **Maribor rabi boljše železniške zveze.** Letos je Maribor zelo zapostavljen v železniškem voznem redu. To se občuti v celotnem gospodarskem življenju in so se radi tega izvršile že številne intervencije. Ponovne korake je sedaj napravilo v tem pravcu gospodarsko predstavništvo v Mariboru. Opozarja na potrebo zopetne uvedbe turističnega vlaka na koroški progi, ki je svoječasno že obratoval, ter je poživil stike cesta v Dravsko dolino. Posebno je važen ta vlak za tujski promet na Pohorju in obdravskih letoviških krajih. Važna je tudi zahteva, da se podaljša proga zagrebškega turističnega vlaka, ki vozi do Celja, naprej do Maribora. Naše mesto bi s tem podaljškom nedvomno mnogo pridobilo, ker bi se usmeril znaten dotok zagrebških turistov v Maribor in okolico. Očividna pa je zapostavljenost Maribora pri izletniških vlakih, ki se organizirajo letos iz Ljubljane ob priliki ondotnih poletnih slavnostnih dnevov. Nobeden od teh izletniških vlakov ni usmerjen proti Mariboru. Upati je, da bodo naši gospodarstveniki s svojimi upravičenimi prizadevanji uspeli.

☐ **Razpis del.** Cerkveno-konkurenčni odbor za mestno stolno župnijo v Mariboru razpisuje oddajo vseh del, ki so potrebna za ugotovljena nujna popravila mestne stolne cerkve in gospodarskih poslopij pri nadarbini mestne stolne župnije v Mariboru, Slomškov trg 20, in ki so proračunana z zneskom Din 86.728.83. — Za oddajo in izvršitev teh del veljajo smiselno pogoji, kakor so v sličnih primerih veljavni pri mestni občini mariborski. Ofertni pripomočki se dobivajo pri cerkveno-konkurenčnem odboru, oziroma pri njegovemu predsedniku dr. Vinko Rapotec, odvetniku v Mariboru, Aleksandrova c. 16. Zapečatene ponudbe, kolekovane po zakonu o taksah je oddati do 15. maja 1933 pri predsedniku cerkveno-konkurenčnega odbora. Ponudnik ostane v besedi 60 dni po oddaji ponudbe. Kavcijo bo izdražitelj položil po dogovoru.

† Anton Kropej

Konjice, 1. maja 1933.

Kakor blisk se je raznesla po trgu in okolici prežalostna vest, da je davi okrog 7 naglo umrl, zadet od srčne kapi, g. Anton Kropej, grajski hišnik pri knezu Windisch-Graetzu. Marsikdo je ostrmel pri tej neverjetni novici, saj je videl rajnega še včeraj popolnoma čilega in zdravega s smehljajočim obrazom. Še včeraj popoldne je z vso svojo družino prisostvoval Haydnovemu oratoriju »Sedem poslednjih besed Jezusovih na križu«, ki ga je v proslavo 1900 letnice Kristusove smrti izvajalo v tukajšnji nadžupnijski cerkvi slov. pevsko društvo »Maribor«. Ni še utegnil zamreti v njegovi duši pretresljivi odmev tega veličastnega dela, ko je na tihem pristopil tudi k njemu angel smrti in mu zašepetal na uho: Dopolnjeno je!

Življenjska pot rajnega Antona se je vila takole: Rojen je bil 12. junija 1864 v Oplotnici pri Čadramu. S svojim dvajsetim letom je vstopil v službo pri takratnem lavantinskem knezoškofu dr. Stepišniku in bil šest let njegov osebni sluga. Ko je škof Stepišnik l. 1889. umrl, ga je sprejel v isto službo njegov naslednik škof dr. Mihael Napotnik. Pri njem je ostal v službi tri leta. Škof dr. Napotnik se je pozneje ponovno izrazil, da tako zvestega in marljivega služabnika kakor je bil rajni, pozneje nikoli več ni imel. Po odhodu iz Maribora je služil eno leto v Gradcu. Dne 1. septembra 1893 pa je nastopil službo pri knezu Windisch-Graetzu. Pri njem je opravljal najprej 13 let službo hišnega sluge. L. 1906. pa je postal njegov komornik. To službo je imel tudi pri sedanjem gospodarju sinu Hugonu. Točno čez štiri mesece bi slavil svojo štiridesetletnico, odkar je v službi pri knezih Windisch-Graetzih. Dne 22. februarja 1906 se je v Šmartnem pri Litiji poročil z Marijo Gradišek, ki je bila istotako v službi pri Windisch-Graetzu. Bog jima je dal troje pridnih otrok: dve hčerki, Kristjano in Liziko, in sina Franca, ki je letos sedmošolec drž. human. gimnazije v Mariboru in gojenec kn.-šk. dijaškega semenišča.

V ostalem naj pokažemo nekatere značilne poteze tega tako skromnega in tihega moža, ki je vse svoje življenje služil le drugim. Vemo, da z besedami niti od daleč ni mogoče podati točne slike njegovega preblagega značaja. To bo priznal vsak, kdor je to plemenito dušo poznal. Bil je zvest v dvojni službi: v službi Boga in v službi svojega gospodarja. Natančen je bil v izpolnjevanju svojih dolžnosti do Boga. Vsako prvo nedeljo v mesecu in še pogosteje je v vrstah Apostolstva mož pristopal k mizi Gospodovi. Kot knežji komornik je imel vedno veliko skrbi in zelo veliko dela. Včasih je moral tako rekoč ukrasti čas, da je izpolnil svojo nedeljsko dolžnost. Toda izpolnil jo je vedno. Saj je bilo prvo njegovo načelo: dati Bogu, kar je božjega. Kakor je bil tankovesten proti Bogu, ravno tako je bil silno natančen v svoji vsakdanji službi, ki je bila večkrat zelo naporna in težavna. Bil je skrben in marljiv kakor mravlja. Skrb za druge mu je bila več, kakor pa za sebe in svoje. Prepričani smo, da nam tega ne bo nihče zameril, če povemo, da mu njegovega nesebičnega dela in njegove požrtvovalnosti njegov gospodar sploh ne bi mogel poplačati, četudi bi mu še tako povišal plačo. V resnici pa je prejemal le zelo skromno plačo, ki niti od daleč ni odtehtala njegovih naporov in trudov. Toda nikoli se ni pritožil zaradi tega. Bil je z malim zadovoljen in srečen. Večkrat smo ga videli priti v poznih večernih urah domov v svoj družinski krog, ko smo bili na obiskih pri njegovi družini. Videli smo, da je truden in izmučen, toda tožiti o težavah ga nismo nikoli slišali. Če mu je kdo omenil kaj o njegovem trudu, je dobil v odgovor samo rahel smehljaj na njegovih ustnicah.

Pred njegovimi očmi je doraščala vsa sedanja generacija Windisch-Graetzov: pet princev s sedanjim gospodarjem Hugonom in šest princes, ki se bodo s hvaležnostjo spominjali svojega dobrega »Antona«, kakor so ga klicali.

Nenadna smrt je gotovo hud udarec za blago Kropejevo družino, ki ji je bil rajni vzoren družinski poglavar. Toda prepričani smo, da ga bo junaško prebolela. Saj je vsa družina po zgledu svojega poglavarja prežeta s tisto živo vero v Boga, s katero ve človek prenesti tudi najhujše trpljenje in največjo bolest. O rajnem Antonu pa veljajo besede sv. pisma: »Prav, dobri in zvesti služabnik, v malem si bil zvest, čez veliko te bom postavil: pojdi v veselje svojega Gospoda« (Mt 25, 23).

Težko prizadeti Kropejevi družini in sorodnikom pa naše najiskrenejše sožalje.

Proti zobnemu kamnu
SARGOV
KALODONT

Dnevna kronika

Koledar

Četrtek, 4. maja: Florjan (Cvetko), mučenec;

Novi grobovi

† Terezija Butorac. Na Bleiweisovi cesti 15 v Ljubljani je 3 .t. m. umrla ga. Terezija Butorac, vdova po poštnem uradniku. Pogreb bo dne 4. t. m. ob četrt na 6 popoldne. Naj počiva v miru! Sorodnikom naše sožalje!

† V Kranju je umrla 2. maja ga. Neža Zupančič, roj. Dolničar, vdova po evid. nadoficialu. Pogreb bo danes ob 5 popoldne. Naj ji sveti večna luč! Sorodnikom izrekamo svoje sožalje!

† Herman Stadlbauer, ravnatelj združenih stekarn, je 1. maja umrl v Zagrebu. Pokopan bo danes ob 11 dopoldne. Naj počiva v Bogu!

† Marjana Žabar, 83 let stara, upokojena tobačna delavka, je dne 1. maja zatisnila svoje trudne oči v ljubljanskem mestnem zavetišču. Pokopali so jo včeraj popoldne. Po vsem Žabjeku, kjer je prejšnje čase stanovala, so ji rekli »Žabarjeva teta«. Vsi so jo imeli radi, ona pa je posebno ljubila otroke, katerim je vedno dajala sadja in slaščic. — Naj počiva v Gospodu, dobra teta!

Osebne vesti

— **Spremembe v železniški službi.** Za vršilca dolžnosti načelnika strojnega odeljenja direkcije Ljubljana je imenovan inž. Finc Franc, svetnik IV. polož. skupine, 2. stopnje. — Premeščeni so: uradniki IX. polož. skupine: Erjavec Rafael, oficial iz kurilnice Ljubljana glav. kol., Schaffer Aleksander, oficial iz kurilnice Ljubljana glav. kol., Legat Leopold, oficial od strojnega odeljenja in uradn. pripravnik Štrajner Miroslav iz kurilnice Ljubljana glav. kol. vsi v električno delavnico Ljubljana; zvaničniki I. kategorije: Vran Anton, admin. zvaničnik iz tiskarne voznih kart ekonom. odeljenja G. D. v Ljubljano glav. kol., Čibej Ivan, sklad. zvaničnik, iz kurilnice Ljubljana glav. kol. v električno delavnico v Ljubljani; Sattler Angel, obrtnik, iz kurilnice Ljubljana gor. kol. v električno delavnico Ljubljana; zvaničniki II. kategorije: Čuk Janez, kretnik iz Kotoribe v Donji Mihaljevec; Nedoh Frančišek, kurjač, iz kurilniške izpostave Velenje v strojno postajo Celje; Pavlič Benedikt, kartant iz Ljubljane glav. kol. v tiskarno voznih kart ekonom. odeljenja G. D. pri direkciji Ljubljana; Mazovnik Anton, admin. zvaničnik iz kurilnice Ljubljana glav. kol. v električno delavnico Ljubljana; Rožanc Franc, čuvaj proge od progovne sekcije Ptuj k progovni sekciji Ljubljana glav. proga; Zwölf Matija, čuvaj proge, od progovne sekcije Novo mesto k progovni sekciji Ljubljana gor.-dol. proga; Kuštrin Tomaž, pomož. vlakovodja, iz Tržiča v Ljutomer; Janežič Jožef, desetar iz Celja v Rogaško Slatino; služitelj: Zalaznik Ciril, iz kurilnice Ljubljana glav. kol. v obče odeljenje direkcije; dnevničar: Gercenvic Gleb, od strojnega odeljenja direkcije v kurilnico Ljubljana gor. kol.; upokojen je zvaničnik II. kategorije, Berger Valentin, čuvaj proge, progovne sekcije Celje.

Ostale vesti

— **Razrešeni občinski odborniki Sv. Lenart nad Laškim:** Veber Karel kot župan, odborniki: Šantej Karel, Slokan Janez, Brečko Janez, Trupej Anton, Jančič Martin, Pavlinc Valentin, Deželak Jože, Tovornik Štefan. Na novo imenovani: Tovornik Franc kot župan, odborniki: Blatnik Martin, Frece Jože, Gorišek Alojz, Rozman Janez, Cepuš Jože, Knez Franc, Gračner Jože, Vidmar Ferdo, šol. upravitelj.

— **Vsi v Belo Krajino!** Podpisano društvo vabi vse prijatelje Bele Krajine, da se v čim večjem številu pridružijo foto-amaterskemu izletu v nedeljo, dne 7. maja t. l., ki ga je organiziral gosp. Beno Gregorič v Ljubljani. Poleg foto-amaterjev so vabljeni tudi vsi oni, ki še ne poznajo tega lepega kosa naše slovenske zemlje. Celotni stroški za vožnjo in popolno prehrano 75 Din za osebo. Prijave se sprejemajo v drogeriji Gregorič, Ljubljana, Prešernova ulica št. 5. — Društvo »Bela Krajina« v Ljubljani.

— **Poletni delovni čas v drž. uradih.** Finančni minister je določil v smislu sklepa min. sveta, da se s 1. majem do preklica uvede nedeljen delovni čas, in sicer od pol 8 zjutraj do pol 2 popoldne. To velja za fin. ministrstvo, za fin. ravnateljstva, državna pravobranilstva ter za upravo drž. monopolov in monopolske inspektorate v Zagrebu, Sarajevu, Skoplju in Splitu.

— **VAŽNO OPOZORILO ZA ROMANJE NA TRSAT. 1. Kdor ima režijsko ali po svojem zvanju polovično voznino, se lahko pelje z našim romarskim vlakom, če se nam prijavi in plača 40 Din za romarsko izkaznico.** Na ponovno prošnjo nam je bilo to odobreno in s tem proglašamo tozadevni preklic v našem romarskem listu za neveljaven. **2. Romarji imajo 66 odstotni popust na železnici** od svoje vstopne postaje **do tiste postaje, kjer bodo vstopili v romarski vlak.** Voznino z romarskim vlakom pa mora vsakdo plačati romarskemu odboru do 10. maja, kakor je objavljeno v romarskem listu. **3. Stare romarske izkaznice** od prejšnjih let, **zamenjamo brezplačno** za letošnje vsem tistim, ki jih imajo, **pa se prešnja leta romanja niso udeležili.** To storimo na prošnjo **romarskega vodstva prejšnjih let,** zlasti na prošnjo »Brezalkoholne produkcijce«, ki je imela vodstvo romanja leta 1930 oz. 1931. Kdor ima torej plačano staro izkaznico, pa se romanja ni udeležil, naj nam jo pošlje (ali pa potrdilo župnega urada) in poslali mu bomo letošnjo izkaznico in položnico, da bo poslal denar samo za veznino. **4. Vsi tisti, ki ste se udeležili romanja leta 1931** in ste pri ladji doplačali po 15 Din, nimate pravice do odškodnine pri sedanjem vodstvu, pa vendar bomo na prošnjo takratnega vodstva, dali vsem tem romarjem letošnje izkaznice 15 Din cenejše, t. j. po 25 Din, da se jim tako poravna doplačilo iz leta 1931. Te izkaznice pa lahko vsakdo proda drugim, če se sam ne misli udeležiti romanja. Vsi ti romarji naj se nam prijavijo do 12. t. m. Prihodnje leto tega ne bomo več upoštevali. **5. Vse župne urade v obeh školijah,** zlasti pa tiste gg. župnike, ki so v prejšnjih letih zbirali prijave in denar za izkaznice, najvljudneje prosimo, da bi prih. nedeljo s prižnice opozorili te romarje na ponujeno jim ugodnost. **6. Zadnji dan prijave za letošnje romanje je 10. maja.** Romarski list »Preporod« z vsemi pojasnili in položnico pošljemo zastonj vsakemu. Pišite dopisnico na naslov: **Romarski odbor pri »Sveti vojski«, Ljubljana, Dunajska cesta 17.**

— **Izlet na Jadran** priredi tudi letos za binkošti Jadranska straža. Trajal bo pet dni in stal samo 850 Din za odrasle in 500 Din za pomladek. Izletniki si bodo ogledali tudi Vis.

— **Noseče matere** se morajo skrbno varovati vsakega zaprtja z uporabo naravne »Franz-Josef« grenčice. Predstojniki vseučiliških klinik za ženske hvalijo soglasno pristno »Franz-Josef« vodo, ker se lahko zauživa in se gotovo pojavi v kratkem času odvajajoči učinek brez neprijetnih stranskih pojavov. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— **Modistinje, šivilje in druge slične obrtnice** prosi krajevni odbor društva Rdeči križ v Guštanju (socialni odsek), da katera teh obrtnic vzame eno mladenko od 14. let v uk z vso oskrbo. Deklica je hči dobrih poštenih a ubogih delavskih staršev, tako, da ne morejo plačevati učnine in oskrbnine. Dovršila je 6 razredov osnovne šole z zelo dobrim uspehom. Socialni odsek tega odbora bi želel, da pride deklica k ljudem, kjer ima družinski dostop in krščansko nadzorstvo.

— **Martin Železnik** je izdal v samozaložbi zbirko novih Marijinih pesmi »Kraljici maja!« Pesmi se dobe pri skladatelju v Sorici in v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. Cena izvodu 13 Din.

»ALGA« ZA MASAŽO PROTI REVMATIZMU, ISIASU, BOLEČINAH V KOSTEH, ZBADANJU IN RAZTEZANJU MIŠIC.

Na dlan roke izlijte malo »ALGE« in drgnite z njo vzdolž mišic oni del telesa, kjer občutite bolečine. Ko se je dlan ogrela in posušila, si zopet nalijte in drgnite. To ponavljajte večkrat, nato pa ovijte masirani del telesa z volneno krpo ali robcem. Masirati je treba dvakrat do trikrat na dan, a po potrebi še večkrat. Že po prvih masiranjih boste imeli prijeten občutek in olašanje bolečin. Kakor hitro občutite najmanjše nerazpoloženje, drgnite telo z »ALGO«, ker je to lahko začetek težje bolezni, ki se z »ALGO« odstrani.

»ALGA« se dobi povsod. 1 steklenica Din 14.—.

— **Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani** priporoča za mesec maj: Gerster P. T. V.: Marienbetrachtungen. Ordensleuten und Priestern dargeboten. 100 strani, nevezano 36 Din. Gerster P. T. V.: Die lobwürdige Jungfrau. Kurzpredigten. 234 strani, nevezano 54 Din. Gommenginger L.: Maria, Königin des Erdkreises, oder das soziale Reich Mariens. 64 strani, nevezano 20 Din. Gommenginger L.: Maria, Königin der Herzen oder das individuelle Reich Mariens. 109 strani, nevezano 30 Din. Hassl P. Msgr.: Königin aller Heiligen. Fünfzehn Maipredigten. 135 strani, vezano 84 Din. Klima L.: Die Ahnengalerie der Königin. Maipredigten. 160 strani, nevezano 46 Din. Klima L.: Ein Häuschen, rosenumrankt. Maibetrachtungen. 180 strani, nevezano 52 Din. Oberhammer Dr. K.: Vertrauet auf die Gottesmutter! Wahre Begebenheiten aus unseren Tagen. 179 strani, nevezano 50 Din. Polifka P. J.: Regina nostra. Marien-Vorträge. I. in II. del po 76 Din. Ströbele G.: Das Marienbild im Sturm der Zeit. Maipredigten. 45 strani, nevezano 12 Din. Scheuber Prof. Dr. Jos.: Siehe da, deine Mutter! Betrachtungen über Tugend- und Gnadenleben der Gottesmutter. 158 strani, nevezano 60 Din.

— **Izletnike Gregoričevega fotoamaterskega izleta v Belo Krajino** iz Litije, Kamnika, Škofje Loke, Kranja, Vrhnike in Logatca opozarjamo, da imajo od svoje odhodne postaje do Ljubljane in nazaj 66% popust. Znižane vozovnice dobite proti pismenemu naročilu ali pa osebno v drogeriji Gregorič, Ljubljana, Prešernova ulica 5.

— **Klub akvaristov v Ljubljani** vabi vse člane k občnemu zboru, ki se vrši 5. maja ob 20 v restavraciji »Pri novem svetu«. Gosposvetska cesta.

— **Pri slabi prebavi, slabokrvnosti, shujšanju,** bledici, obolelosti žlez, izpuščanju na koži, tvorih uravnava »Franz-Josef« voda izborno toli važno delovanje črevesa.

Naznanila

Ljubljana. Drevi ob 8 pevska vaja.

Občni zbor »Stavbne zadruge Slomškov dom v Ljubljani«, r. z. z o. z.« se vrši v nedeljo 7. maja ob 11 dopoldne v šentpeterskem župnišču z nastopnim dnevnim redom: 1. Poročilo načelstva: 2. potrjenje računskega zaključka za leto 1932; 3. sklepanje o § 20. zadr. pravil; 4. slučajnosti. Člani vljudno vabljeni!

Načelstvo.

Društvo absolventov trgovskih šol v Ljubljani priredi drevi ob 8 v restavraciji »Zvezda« svoj redni mesečni sestanek. Člani in absolventi(-nje) vabljeni.

Na prosvetno-družabnem večeru »Krke« v petek, 5. t. m. pri Mikliču bo brat romanopisec Miško Kranjec črtico »Noč na Poljanic, Jože Kranjc pa črtico »Nepomembna zgodba«. Nato Mikličeva radijska godba, prvič odkar je instalirana! Vstop vsakomur prost! Brez vstopnic!

Celje

Lutkovna predstava. Skavtski lutkovni oder uprizori v petek, dne 5. maja ob 4 popoldne v Zdravstvenem domu lutkovno predstavo »Gašperček pri Repoštevu«. Na razpolago bo dovolj klopi in bo poskrbljeno tudi za ventilacijo.

Umrla je na Babnem št. 17 ga. Marija Mirnik, 73 letna prevžitkarica. Pogreb bo danes popoldne na okoliško pokopališče. N. v m. p.!

Umrljivost v mesecu aprilu. V mesecu aprilu je umrlo v Celju 22 oseb in sicer 20 v javni bolnišnici in 2 v mestu.

Gospodarsko predavanje. Društvo absolventov trgovskih šol v Celju bo priredilo v ponedeljek, dne 8. maja ob 8 zvečer v predavalnici drž. dvorazredne trgovske šole predavanje: Produkcijska, valutna, finančna struktura in svetovna gospodarska kriza. Predaval bo g. dr. Jože Mihalek iz Ljubljane.

Fantje odhajajo... Zadnje dni se zbirajo v Celju fantje iz Celja in bližnje okolice, ki odhajajo z doma, da odslužijo predpisani vojaški rok. Fantje celjske fare so imeli v torek zjutraj v župni cerkvi za slovo sv. mašo nato so se pa šli v večjem številu poslovit od župnika g. mil. opata Petra Juraka. Obljubili so g. opatu, da kakor odhajajo, taki se hočejo tudi vrniti. Dal Bog, da bi bilo to resnica. Želimo jim v tem času, ko bodo služili kralja in domovino, da bi se počutili srečne in zadovoljne in se po prestanem roku vrnili zdravi in krepki na svoje domove.

Proslava gasilskega praznika. V nedeljo, dne 7. maja se bo vršila Šentflorjanska slavnost gasilskih društev: Celje, Gaberje, Babno, Lopata, Škofja vas, Trnovlje, Teharje in Levec. Ob četrt na 8 uro zbiranje gasilcev pred Gasilnim domom v Gaberju, nato ob 8 sv. maša v farni cerkvi. Po sveti maši službeni sestanek pri »Jugoslovanu« v Gaberju, na katerem bodo predavali: g. Gologranc: O načrtu novega gasilskega zakona; g. dr. Čerin: O ustanavljanju sanitetnih oddelkov in ambulanc in g. Vengust: O aktualnih gasilskih vprašanjih. Slavnost se bo vršila ob vsakem vremenu. Nastop v slavnostnem kroju. Na čelu bo korakala gasilska godba iz Trnovelj.

Število brezposelnih zopet narašča. V zadnji desetini meseca aprila je število brezposelnih pri tukajšnji ekspozituri Borze dela kljub lepemu vremenu in bližajoči se sezoni zopet narastlo. V evidenci je 1075 delovnih moči, medtem ko jih je bilo dne 20. aprila le 1061.

Delo dobe pri tukajšnji ekspozituri Borze dela: 1 natakar za Dalmacijo, 1 mesar, 1 hlapec k volom, 2 kuharici, 2 kmečki dekli, 1 služkinja in 1 likarica.

Pozor pred ponarejenim denarjem. Opozarjamo občinstvo na ponarejene 20 dinarske kovance, ki so se pojavili zadnje dni v prometu v Celju. Ponarejeni kovanci so iz mehke kovine in se precej razlikujejo od pravih.

Tatvina kolesa. Dne 28. aprila t .l. ob pol 7 zjutraj je bilo nekemu trgovskemu vajencu iz Gaberja iz neke trgovine na Kralja Petra cesti ukradeno moško dvokolo, črno pleskano, znamke »Werker«, vredno okrog 500 Din.

Lastnike motornih vozil iz Celja in celjskega okraja opozarjamo, da so evidenčne tablice iz leta 1932 od 1. maja dalje neveljavne. Zato naj si vsak, kdor ima kako motorno vozilo, nabavi pri pristojnih oblastvih nove evidenčne tablice za leto 1933.

Kovček je izgubil. Neki gospod je 2. maja v popoldanskih urah na vožnji iz Konjic v Celje izgubil usnjat kovček vreden okrog 500 Din. V kovčku so bile spalne in umivalne potrebščine. Kdor kovček vrne, dobi primerno nagrado.

Ptuj

Nezgodi. V bolnišnico so prepeljali 2 letnega Milana Horvata iz Turnišča pri Ptuju. Otrok je prišel v stike s strojem za rezanje sena in si je pri tem levo roko hudo razmesaril. — Pri kopanju vinograda je dobil 24 letni Jakob Gajšek iz Černožice od nekega delavca z motiko tako hudo poškodbo na glavi, da so ga morali spraviti v bolnišnico.

Kamnik

Simfonični koncert v Kamniku. Orkestralno društvo Glasbene Matice iz Ljubljane si je nadelo hvalevredno nalogo, da seznani s simfonično glasbo tudi ona podeželska mesta, kjer ni na razpolago zadostnega števila godbenikov, da bi se mogel izvesti simfonični koncert. Orkestralno društvo bo nastopilo najprej v Kamniku v soboto zvečer v kinodvorani. Osnoval se je že poseben komite, ki bo pripravil vse potrebno, da bo koncert lepo uspel. Pogosto smo že v radiu občudovali pojočo žago. To pot pa bomo tudi v Kamniku imeli priliko poslušati pojočo žago, na kateri bo prof. Ivan Noč izvajal 6 točk sporeda. Profesor Noč je dosedaj nastopal s pojočo žago vedno le s spremljavo klavirja, v Kamniku pa bo prvič s spremljevanjem orkestra. Za simfonični koncert, ki bo prvi te vrste v Kamniku, vlada že sedaj veliko zanimanje. Občinstvo si lahko nabavi vstopnice že v predprodaji v trgovini Slatnar.

Pri »Zlati kapljici« na Vrhpolju se točijo pristna haloška vina po 5 Din liter čez ulico.

Dolsko

Materinsko proslavo je priredila tukajšna šola preteklo nedeljo 30. aprila popoldne po cerkvenem opravilu v Društvenem domu. Na sporedu sta bili dve prav mični otroški igrici, dalje ganljive deklamacije in petje. Vse troje so proizvajali otroci pod vodstvom svoje vzorne učiteljice ge. Čukove in g. šol. upravitelja Vodopivca kar najbolje. G. upravitelj je lahko ponosen na svoj izborni šolarski pevski kader. Otroci so krasno, precizno peli nove zanimive pesmi, ki jih je nalašč za to dan nanovo zložil brat g. upravitelja, znani goriški skladatelj. Dvorana je bila nabito polna, predvsem dobrih milih mamic, ki so se solznih oči lepo zahvaljevale obema blagima vzgojiteljema za to prekrasno uspelo proslavo prirejeno njim v spomin in čast. Res, blagor župniji, kjer delujejo vzgojni činitelji roko v roki! —č

Sport

JUGOSLOVANSKA ZIMSKOSPORTNA ZVEZA

sklicuje XI. redno glavno skupščino v nedeljo dne 28. maja v beli dvorani hotela »Union« v Ljubljani.

Dnevni red obsega:

Otvoritev skupščine in pozdrav predsednika. Odobritev zapisnika zadnje redne in izredne glavne skupščine. Poročila funkcionarjev. Predlog za izvršitev smuških tekem Mednarodne smuške federacije leta 1933 v Jugoslaviji. Predlogi upravnega odbora. Samostojni predlogi članov. Določitev sedeža zveze. Volitve upravnega in nadzornega odbora. Določitev službenega glasila. Slučajnosti.

Skupščina prične ob pol 9 zjutraj. Delegati morajo predložiti predsedstvu skupščine poverilnice kluba, ki ga zastopajo. V slučaju, da ob napovedanem času ni navzočih vsaj polovico članov, se vrši skupščina v smislu § 12 zveznih pravil skupščina pol ure kesneje istotam brez ozira na število navzočih.

V smislu § 14 imajo glasovalno pravico samo klubi, ki so poravnali zvezi vse denarne obveznosti.

O rešenju ministrstva za promet za polovično vožnjo b glavni skupščini, bodo klubi posebej obveščeni potem časopisov.

Jugoslovanska zimskosportna zveza

Predsednik: Dr. Ivo Pirc, s. r. Gener. tajnik Joso Gorec, s. r.

NEDELJSKI NOGOMET V CELJU

V nedeljo 7. t. m. se vrši ob pol 4 popoldne nogometna tekma med SK Jugoslavijo v Celju in SK Laško na igrišču pri Skalni kleti v Celju. Igra obeta biti zanimiva, ker je predvsem SK Jugoslavija spremenila svojo postavo. SK Laško je enakovreden nasprotnik celjskim klubom, kar je pokazal v par zadnjih tekmah, kjer so Celjani zmagali s samo pičlo razliko ali pa bili celo tepeni.

★

SK Ilirija — smuška sekcija. Zaključni sestanek članov sekcije se vrši danes, t. j. 4. maja ob 18 v posebni sobi kavarne Evrope. Vabim, da se tega sestanka radi važnosti sigurno vsi udeleže.

»Kajak-klub Ljubljana« obvešča vse članstvo, da se vrši redni letni občni zbor kluba v petek, dne 12. maja ob 20 v damski sobi kavarne »Emona«.

★

Japonski tenis igralci so dospeli na Dunaj, da odigrajo v tridnevnem turnirju meddržavno tenis-tekmo z avstrijsko reprezentanco. Sedanja japonska reprezentanca je močnejša od one, ki je poslednjikrat igrala na Dunaju. Japonci upajo, da bodo tudi sedaj igrali v tekmi za Dawisov pokal važno vlogo in da bodo v večih kolih zmagali.

Dunajski program obsega štiri igre posameznikov, in štiri igre dvojic. Avstrijsko moštvo tvorijo: Matejka, Artens, Kinzel in grof Bawarowsky.

Troboj v rokoborbi med Finsko, Madjarsko in Estonsko se je vršil nedavno v Budimpešti. Najzanimivejše so bile borbe poslednji dan, ko so se spoprijeli Finci in Madjari. Finci so slednje premagali z 16:8 in so s tem postali prvaki tega trodržavnega srečanja. Na drugo mesto so se plasirali Madjari, na zadnjem mestu pa so ostali Estonci.

Razno iz boksarskega sveta. Ko je v Montrealu nastopil Schmeling pod vodstvom Dempseyja v neki javni produkciji, so se hoteli banditi polastiti blagajne. Policija je vsled tega obkolila vso areno, Schmeling pa je postal predmet velikanskih ovacij.

V bodoče hočejo vsem poklicnim bokserjem prepovedati, da bi si nadevali razne priimke kakor: »Kid«, »Joung«, »»John« itd., ker pravijo, da to preveč po cirkusu diši.

Za boj med Sharkey-jem in Primo Carnera bodo tozadevne prostore za publiko znatno povečali, ker pričakujejo več gledalcev, kakor jih je bilo pri srečanju Sharkeya-ja s Schmelingom.

Radio

Program Radio-Ljubljana:

Četrtek, 4. maja. 12.15 Radio kvartet — 12.45 Poročila — 13.00 Čas, radio kvartet, borza — 18.00 Salonski kvintet — 19.00 Italijanščina (dr. Leben) — 19.30 Pogovor s poslušalci (prof. Prezelj) 20.00 Pevski solistični koncert gosp. Julija Betetta — 20.40 Internacionalni prenos iz Helsingforsa — 22.00 Čas, poročila, lahka glasba.

Petek, 5. maja. 11.15 Šolska ura — 12.15 Plošče — 12.45 Poročila 13.00 Čas, plošče, borza — 18.00 Ljubljanski šramel kvartet, sodelujejo gg. dr. Ivan Karlin, Milan Goričar, Viktor Dežela in Vladimir Prinčič — 19.00 Francoščina — 19.30 Kako nastanejo vulkani (prof. Peterlin) — 20.00 Glasbeno predavanje: Na pragu novejše glasbe (dr. Dolinar) — 20.30 Komorni trio (sodelujejo gg. Gregorec, Hauck in Svetel) — 21.30 Prenos iz kavarne »Zvezda« — 22.15 Čas, poročila.

Drugi programi:

Četrtek, 4. maja.

Zagreb: 20.30 Evropski koncert, prenos iz Finske — **Milano:** 21.00 Vestalka, opera — **London:** 21.00 Varijetejski program — 22.00 Orkestralni koncert — **Stuttgart:** Koncert filharmoničnega orkestra — **Leipzig:** 20.10 Citraški koncert — 20.35 Evropski koncert — **Berlin:** 20.10 Mozartove skladbe za klarinet in orkester — **Belgrad:** 20.00 Narodne pesmi — 20.30 Evropski koncert iz Helsingforsa — **Rim:** 20.45 Simfonični koncert ameriške glasbe — **Praga:** 20.30 Evropski koncert iz Helsingforsa — **München:** 21.15 Neznane Brahmsove kompozicije.

Petek, 5. maja.

Zagreb: 20.00 Koncertni večer, prenos iz Belgrada — **Milano:** 21.00 Simfonični koncert — **London:** 22.00 Orkestralni koncert — **Bukarešta:** 20.20 Koncert voj. godbe — **Suisse Romande:** 20.30 Koncert simfoničnega orkestra — **Belgrad:** 20.00 Narodne pesmi — 20.30 Koncert orkestra kraljeve garde — **Rim:** 20.45 Koncert orkestra — 22.00 Koncert godbe na pihala — **Praga:** 21.10 Koncert radio orkestra — **Dunaj:** 20.00 Schillerjeve balade — 20.30 Wallensteinov tabor, igra — **München:** 20.00 Moč usode, opera — **Budapest:** 19.30 Operni prenos: Rigoletto, Verdi, nato koncert ciganske glasbe — **Varšava:** 20.15 Simfonični koncert varšavske filharmonije.

Kdaj sem bil v največjem strahu

Moja modro kri bi bil rad videl

Vozil sem se na parniku, ki je plul iz Indije skozi Rdeče morje proti Evropi. Kot ladijski oficir, ki je bil prost službe, sem se podal v svojo kabino in trdno zaspal. Nenadoma se prebudim, bil sem ves v potu in neka mastna roka mi je tiščala vrat. Pritajen glas mi je govoril: »Povejte, imate li res modro kri ali ne?« »Ne trapaj in privij luč,« sem grgral, ko sem po glasu spoznal enega izmed podčastnikov. Pritisk na vrat je odnehal in posrečilo se mi je, da sem privil luč. John, ki mi je sledil s srepim pogledom, je držal v roki svetlo bodalo. »Moja kri nima prave barve, rdeča je,« je dejal John, »jaz pa hočem videti, kakšna je modra kri.« Prijel me je za ramo in zavihtel bodalo. »Nikar tukaj, John, pojdiva raje v zdravnikovo kabino, on ti bo pomagal, da ne bo izgubljena nobena kapljica krvi.« Na mojo veliko srečo se je John vdal in skupno sva se podala po krovu, da bi prišla do zdravnika. Vrh stopnic pa sva naletela na mojega tovariša, drugega oficirja in temu sem rekel: »K zdravniku greva, John hoče namreč na vsak način videti mojo kri, misli, da je modra.« hkratu pa sem ga potegnil skrivaj za rokav. »Res?« je odvrnil oficir, »grem pa z vama, tudi jaz bi rad videl, kakšna je modra kri.« Spustila sva mornarja, da je šel pred nama in takoj planila nadenj. Po težki borbi sva ga razorožila in obvladala. Vsled solnčarice se mu je omračil um, a ko smo prišli dalje proti severu, je kmalu zopet okreval. Jaz pa bi bil skoro postal žrtev njegove solnčarice. To je bil moj največji strah v življenju.

Vlak je oddrvel mimo mene...

Bilo je ob času, ko so Zeppelinovi baloni napadali zaledje francoske fronte. Tedaj sem bil pri železnici zaposlen kot kurjač. Nenadoma so se zaslišali varnostni signali in vse se je pognalo pod varna kritja. Bežal sem čez železniške tire, se nenadoma izpodtaknil ter z obrazom naprej telebnil na tla. Ko sem hotel vstati, nisem z desno nogo mogel nikamor, zapletla se mi je med kretnico. V tem hipu pa sem že zaslišal, ne morda brnenje Zeppelinovih motorjev, pač pa, ropot bližajočega se vlaka. Na Zeppelin sem popolnoma pozabil, kričal sem na pomoč, a te ni bilo od nikjer; kajti vse železniško osobje se je bilo že poskrilo po spodnjih prostorih kurilnice, ropot bližajočega vlaka pa vedno močnejši. Vdal sem se v svojo usodo, zatisnil oči in — — — molil. Vlak je prigrmel že čisto blizu — — zdaj — — zdaj bo konec — še trenutek — bom v večnosti — — o moj Bog — — usmiljenje. — — — Oddahnil sem se kot še nikoli v življenju, mrzel pot me je polival — — vlak je oddrvel mimo mene po — — — sosednjem tiru.

Na morskem dnu našel brata

Takoj po končani svetovni vojni sem našel zaposlitev kot potapljač. Dan za dnem sem se s svojim tovarišem spuščal na dno morja, kjer smo delali priprave za razširjenje pristanišča. Moj tovariš, s katerim sva imela stalno skupno delo, je obolel in že drugi dan so našli zanj namestnika, ki je bil tudi izvežban v tem težkem poslu. Nisem se zanimal, kdo bi ta bil in še pred njim sem se spustil v globočino. Po daljšem bivanju na morskem dnu sem kljub temu posvetil s svetilko proti stekleni glavi mojega novega tovariša. Odrevenel sem in mislil sem, da se bom onesvestil, kajti, za okroglim steklom sem zagledal obraz mojega lastnega brata Tomaža, o katerem sem imel vsestranska zagotovila, kakor tudi uradno potrdilo, da je padel v vojni. Ko sem si čez nekaj časa opomogel od prestanega strahu, sem mu tudi jaz pokazal svoj obraz. Takoj sva dala znake, da so naju potegnili kvišku in nepopisna je bila najina radost zopetnega svidenja. Brat mi je pojasnil, kako je bil ujet, ko pa se je vrnil domov, me je zaman iskal vsepovsod. Našla pa sva se na morskem dnu.

Med morjem in žarečimi plavži

Znana sem bila v svetu kot drzna letalka, kar pa mi ni bilo dosti, kmalu sem zaslovela kot prva ženska, ki pada s padalom iz dotlej nedosegljivih višav. Nekoč sem se spustila z letala, ki je plavalo 1500 m visoko nad zemljo. Veter me je zanašal proti morju, jaz pa tudi še danes nisem vešča v plavanju. Na srečo me je veter v nižjih legah zasukal na drugo stran, proč od morja, toda, prišla nisem iz dežja pod kap, pač iz vode v ogenj. Ognjeni zublji pod menoj so mi pričali, da se nahajam nad žarečimi železnimi plavži. Na desni voda, na levi ogenj, jaz pa brez moči. S padalom je človek prepuščen edinole samo vetru. Obupno sem potegovala za vrv, da bi na kak način ušla gotovi smrti, a tu je vsako prizadevanje zaman.

Padala sem samo par metrov proč od žarečih plavžev in po čudežnem naključju sem se tudi ognila veliku električnemu žrjavu. Tik ob morskem bregu sem padla v morje. Vrli mornarji pa so me hitro potegnili iz vode in tako sem še danes med živimi. Vendar pa sem pri tem drznem padcu prestala toliko strahu, da se od takrat ne spuščam več v take pustolovščine.

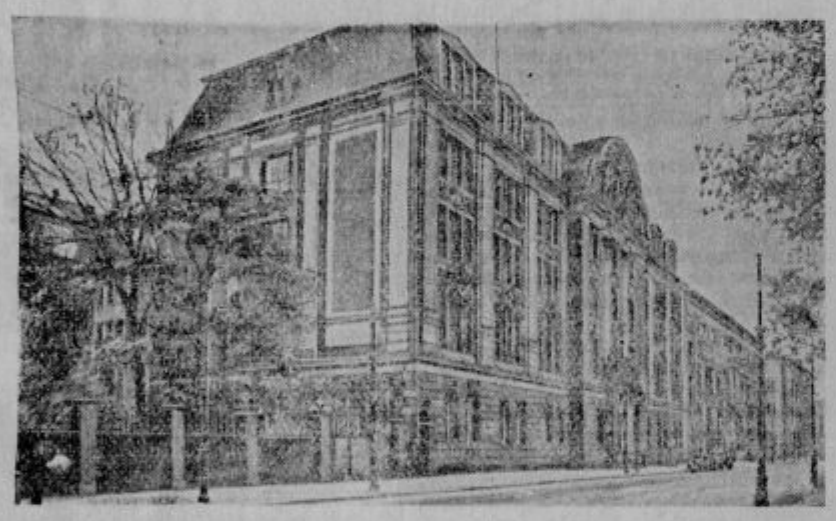

Tudi Hitlerjev režim je osnoval posebno tajno politično policijo, ki ima svoj sedež v palači v ulici Prinz-Albrechtstrasse št. 8 v Berlinu. Tajna policija je orožje vseh diktatur; tako imajo boljševiki GPU in italijanski fašisti O. V. R. A.

Uspešna ekspedicija na Tibet

Te dni se je vrnila v Peking ekspedicija, ki jo je vodil Šved Sven Hedin. Prinesla je s seboj mnogo zgodovinskih zanimivosti, tako 10 tisoč lesenih popisanih tablic, ki so še iz leta 201 pr. Kristusovega, nadalje 50.000 predmetov iz kamenite dobe, starinsko ilovnato posodo in mnogo drugega materiala. Ko se povrnejo vsi člani ekspedicije s Tibeta, Sinkiangsa in iz Mongolije, bodo v Pekingu preiskali najdeni material. Tudi jezuit p. Theilhard de Chardin, ki se s svojo ekspedicijo zadel v Mongoliji na ekspedicijo Svena Hedina, bo sodeloval pri tem preiskovanju. Kitajska vlada je dala natisniti posebne spominske znamke v spomin na to ekspedicijo. Znamke prikazujejo življenje v Mongoliji, v šotorih itd. Izkupiček je namenjen oskrbi kitajskih dijakov.

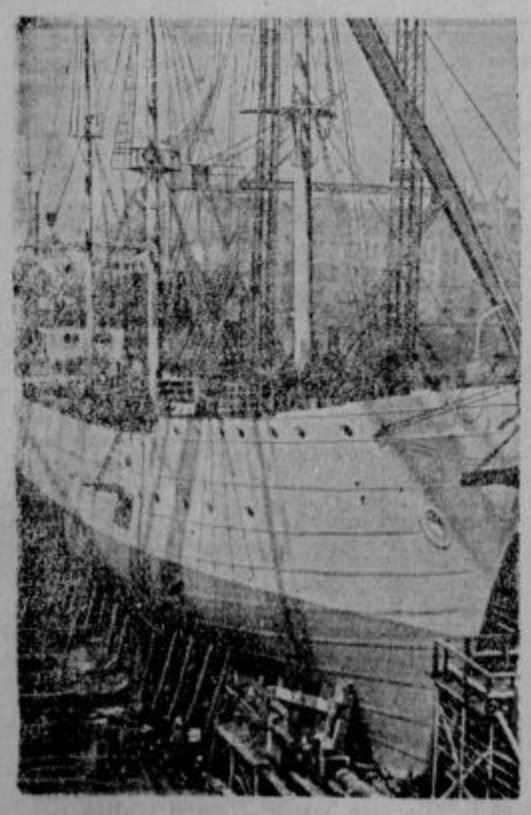

Tudi moderni mornar mora napraviti pot starih izkušenih mornarjev, ki so se z golimi jadri in vesli borili z viharji. Nova jadrnica je namenjena kot šolska ladja mladim mornarjem.

S knjigami nad policijo

Učitelji v Chicagu so se pričeli puntati, ker ne prejemajo redno plače. Priredili so hrupne demonstracije pred velebankami. Posebno so bile učiteljice hude, ki se niso prav nič strašile policije, tako, da je morala ta nastopiti proti njim s pendreki. Ko so učitelji videli, da je policija nastopila s silo, so pričeli metati nanjo knjige. Policija seveda ni popustila in je nastopila še odločnejše. V splošni zmedi je 3 učiteljev padlo v nezavest. Učitelji so se čudili, da se jim policija ni pridružila, saj tudi ona ne prejema redno plače.

Organizator poljskega tiska - vojaški škof

Sv. oče je imenoval za škofa poljske vojske msgr. dr. Josefa Gawlino iz Katovic, ustanovitelja katoliške poročevalske službe »Katolika Agencija Poljska«. Škofa je posvetil kardinal Hlond. Posvetitvi je prisostvoval general Soskowski, ki je nadomestoval vojnega ministra maršala Pilsudskega. Msgr. Gawlina je več let uspešno organiziral tiskovno akcijo na Poljskem. Sam se zavzema za spravo med poljskim in nemškim narodom.

★

Med rudarji v Krkonoših je umrlo tri četrtine za rakom v dihalnih organih; ko so rudnik zaprli, je tudi nehal razsajati rak.

Praznovanje 1. maja v Nemčiji

Predsednik nemške republike Hindenburg (levo spodaj) govori pred nemško mladino v Lustgartenu v Berlinu na dan 1. maja.

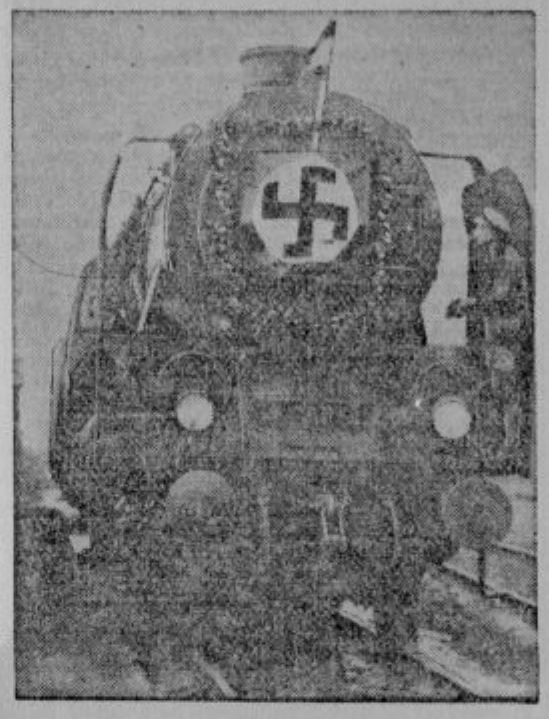

Železniški stroji v Italiji nosijo fašistično sekiro, v Nemčiji pa Hitlerjev kljukasti križec.

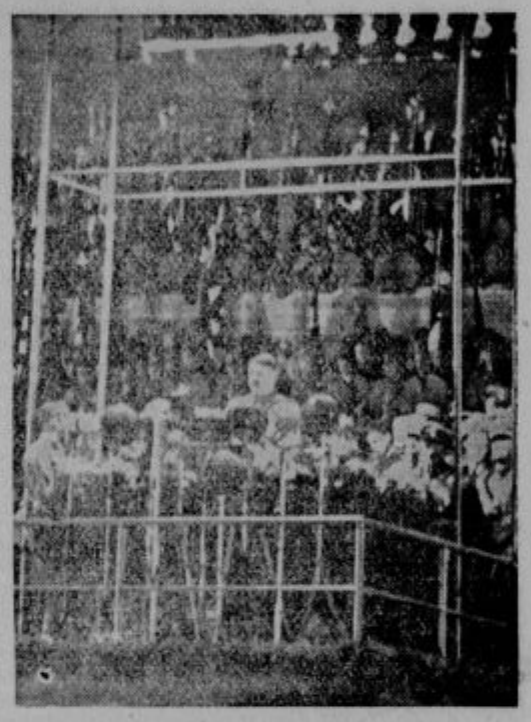

Hitlerjeva tribuna v Tempelhofu, kjer so hitlerjevci priredili praznovanje 1. maja.

Politik tvega življenje

Predsednik republike Peru, polkovnik Sanchez Cerro je bil v nedeljo umorjen. Predsednik Cerro je prisostvoval paradi 2000 vojaških novincev v mestu Santa Beatrice. Ko je stopil v avtomobil, da bi se odpeljal v predsedniško palačo, se je približal avtomobilu neki človek in oddal več strelov. Vojaki so takoj odgovorili s streljanjem in ustrelili napadalca, ki pripada opozicijski stranki Aprieta. Ko je zadonel prvi strel, je šofer spustil

motor na vso brzino in peljal avtomobil v bolnišnico. Zadetega predsednika Cerro je držal v rokah ministrski predsednik. V bolnišnici so ugotovili, da je krogla zadela predsednika v srce. Po atentatu je nastala velika zmeda, med katero je bilo več oseb ranjenih; med temi tudi stotnik civilne garde, ki je skočil na predsednikov avtomobil, da bi predsednika zaščitil, ko je odjeknil prvi strel. Prdsednika so pokopali v torek. Kongres je na izredni seji izvolil generala Oskarja Denavidesa za predsednika republike.

★

Geslo, ki se je vselej obneslo, se glasi: »Šibki dražljaji zbudijo delavnost, srednji jo pospešujejo, močni in najmočnejši pa jo uničijo?« Dokaz za to. Poglej, kako učinkuje alkohol. Če ga samo nekoliko zaužiješ, te vzpodbudi, če se ga preveč nasrkaš, ti odpovedo telesne in duševne moči, nakar sledi pijanost.

Če delaš z glavo, hodi na izprehod!

Zdravniki priporočajo meščanom vsak dan kratek izprehod. Svež zrak in gibanje pospešujeta presnavljanje in prinašata meščanu, posebno inteligentu, novo veselje do dela. Zato je gibanje na prostem zraku neobhodno potrebno. Vprašanje je, kdaj je izprehod najbolj koristen. Nekateri menijo, da v jutranjih urah, ko je zrak čist, drugi zopet, da v večernih. Po trudapolnem delu potrebuje uradnik razvedrila, da se mu živci odpočijejo. Med duševnim delom mu kri vedno bolj pritiska v glavo, zato naj gre v naravo, da kri odvede zopet k nogam. Toda zrak ni zvečer tako čist, zato je najboljše, da si meščan čas, ki si ga je odmeril za izprehod, razdeli na dvoje, in sicer naj nekaj izprehaja v jutranjih urah, potem zopet zvečer. Zelo priporočljivo je, da si poiščeš stanovanje precej daleč od urada ali šole ali podjetja, v katerem si zaposlen, in se na ta način prisiliš k dnevnemu izprehodu. Izprehajanje opoldne ni priporočljivo, ker gre takrat človek na izprehod ali s prepraznim ali pa s prepolnim želodcem. Pojdi na izprehod ob vsakem vremenu.

Ameriški Rdeči križ je dal zadoščenje katoličanom

Iz Washingtona poročajo, da je vodstvo ameriškega Rdečega križa poslalo vsem katoliškim škofom v Združenih državah opravičilo radi neke sramotilne slike, ki je proti volji osrednjega vodstva zašla v liste ameriškega Rdečega križa. Vodstvo Rdečega križa, v katerem je tudi mnogo katoličanov, med temi tudi škofje sami, je priobčilo javno izjavo, ki pravi, da je treba dogodek z omenjeno sliko pripisati nemarnosti nekaterih podrejenih organizacij in da nima ameriški Rdeči križ prav nič proti katoliški cerkvi.

Zobni zdravnik popravlja grablje na svojem vrtu.

Stanje Narodne banke

Zadnji izkaz Narodne banke za 30. april kaže v primeri s stanjem za 22. april tele najvažnejše izpremembe:

Zlati zaklad se je povečal za 0.3 na 1762.1 milj., dočim so devize in valute padle za 8.6 na 162.4 milj. Din, tako da se je skupna podlaga zmanjšala za 8.3 na 1924.7 milj. Tudi devize izven podlage so se zmanjšale za 0.35 na 14.1 milj. Din. Povečal se je obtok kovanega denarja za 24 milj., ker se je za toliko zmanjšala postavka kovanega denarja pri Narodni banki na 180.1 milj. Din zaradi potreb ultima.

Posojila nadalje rastejo in so se dvignila zadnji teden aprila za 7.2 na 2.343 milj. Od tega so menična posojila narasla za 7, lombard pa za 0.2 na 2014.3, odnosno 328.7 milj. Prejšnji predujmi državi so se povečali za 0.26 na 1812.3 milj. Din.

Med pasivi se je povečal obtok bankovcev za 71.4 na 4502 milj., dočim so se obveznosti po vidu zmanjšale za 91.4 na 940.36 milj., od tega se je zmanjšalo državno dobroimetje za 4.6 na 7.9, žiroračuni za 58.9 na 283.7 milj. in razni računi za 27.8 na 648.7 milj.

Nasprotno pa so se obveznosti z rokom povečale za 11.8 na 1275.2 milj. Din. Vsota obtoka bankovcev in obveznosti po vidu se je zmanjšala za 20 na 5442.3 milj. Din. Zaradi istočasnega zmanjšanja podlage je odstotek kritja malo nazadoval: od 35.38 na 35.36 odstotkov, samo zlato kritje pa je naraslo od 32.25 na 32.37 odstotkov.

Posvetovanje hmeljskih trgovcev

Celje, 3. maja.

Na pobudo Hmeljarske prodajne zadruge v Celju se je vršilo v njenih prostorih v Celju posvetovanje hmeljskih trgovcev in komisijonarjev. Vabilu so se, razen treh trgovcev, ki so pa svojo odsotnost opravičili, odzvali vsi. Pri posvetovanju se je razpravljalo o vseh perečih vprašanjih hmeljske trgovine in njenih potrebah z ozirom na predstoječo hmeljsko sezono. Razpravljalo se je predvsem o vprašanju preskrbe gotovine v času sezone, o uzancah hmeljske trgovine, o carinah in kontingentih ter o železniški tarifi, ki je za hmelj previsoka. Stavljeni so bili predlogi, naj kompetentne organizacije glede teh vprašanj pravočasno napravijo primerne korake pri merodajnih oblastvih, da Savinjska dolina v času sezone ne bo preveč trpela.

*

Konkurz je razglašen o imovini prof. tvrdke Stegu in drugi, komand. d. dr. za stroj. in električno industrijo, Vič-Glince, cesta VIII-3, prvi zbor upnikov 13. maja, oglasiti se je do 15. junija in ugotovitveni narok 24. junija.

Potrjeni poravnavi: Gorup Drago in Co., javna trgovska družba v Ljubljani, Miklošičeva cesta, Pirnat Makso, trgov. v Ljubljani, Sv. Petra cesta 22.

Oběni zbori: Slavija, jsl. zavarovalna banka 23. maja ob 16 v Ljublj. kred. banki, A. Westen, d. d. v Celju 25. maja ob 10.

Borza

Dne 3. maja 1933.

Denar

Danes so se tečaji Londona in New Yorka v primeri z včeraj učvrstili. Razen Amsterdama, ki je bil nižji, in Curiha ter Pariza, ki sta ostala neizpremenjena, so bili vsi tečaji na naših borzah nižji kot včeraj.

Avstrijski šiling je bil na ljubljanski borzi zaključen po 8.40, na zagrebški po 8.35 in v Belgradu po 8.30. — Grški boni so notirali v Zagrebu 40 den., v Belgradu 42 den.

Ljubljana. Amsterdam 2307.07—2318.43, Berlin 1332.36—1343.16, Bruselj 801.35—805.29, London 190.08—191.68, Curih 1108.35—1113.85, New York 4863.82—4892.08, Pariz 225.88—227, Praga 170.90 do 171.76, Trst 296.29—298.69.

Skupni promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 52.732 Din.

Curih. Pariz 20.38, London 17.36, New York 444, Bruselj 72.375, Milan 26.775, Madrid 44.20, Amsterdam 208.20, Berlin 120.30, Dunaj 73 (55.40), Stockholm 89.60, Oslo 88.70, Kopenhagen 77, Praga 15.42, Varšava 58, Atene 2.95, Carigrad 2.50, Bukarešta 3.08.

Vrednostni papirji

Ljubljana. 7% inv. pos. 42—44, vojna škoda 190 den., begl. obv. 31 den., 8% Bler. pos. 36—37, 7% Bler. pos. 32—34, Trboveljska 160 bl.

Zagreb. Drž. papirji: 7% inv. pos. 41—44, agrarji 23 den., vojna škoda 190—192, 6% begl. obv. 31.50 den., 8% Bler. pos. 36 bl., 7% Bler. pos. 34 bl. — Delnice: Narodna banka 3575—3600 (3550), Priv. agr. banka 193.196, Nar. šum. 24—26, Šečerana Osjek 110 den., Impeks 50 den., Trboveljska 145—155.

Belgrad. Narodna banka 3400—3700, Priv. agr. banka 195—197 (196), 7% inv. pos. 43 den., agrarji 23—24, vojna škoda 191—192 (192), 5. zakl. 192, 6% begl. obv. 31.50—31.70 (31.60), 7% pos. Drž. hip. banka 40 den.

Dunaj. Don sav. jadr. 57.60, Aussiger Chemische 169, Alpine 12.40, Trboveljska 14.70.

Žitni trg

Danes so vojvodinska tržišča javila učvrstitev cen pšenici za 2 in pol pare pri kilogramu. Dovozi so slejkoprej zelo slabi in zadostuje nakup le par vagonov, da požene cene navzgor. Povpraševanje je nekaj oživelo, ker so zalogo mlinov zelo majhne. Moka in koruza sta ostali neizpremenjeni.

Novi Sad. Vse je neizpremenjeno. Tendenca vzdržana. Promet: 45 vagonov.

Budimpešta. Tendenca: lahna. Promet: srednji. Pšenica: maj 12.03—12.27, zaklj. 12.03—12.05; junij 12.18—12.43, zaklj. 12.17—12.18; oktober 11.73 do 11.84, zaklj. 12.70—12.72. Rž: maj 6.73—6.77, zaklj. 6.75—6.80; junij 6.85—6.88, zaklj. 6.85—6.88; okt. 7.73—7.93, zaklj. 7.73—7.74. Koruza: maj 6.96—7, zaklj. 6.95—6.96; julij 7.30—7.40, zaklj. 7.30—7.32; avgust 7.57—7.63.

Chicago. Pšenica: maj 61.75, julij 63.25, september 64.125. Koruza: maj 36.50, julij 37, september 39.625.

Winnipeg. Pšenica: julij 68.50, sept. 65.50.

Živina

Ljubljanski živinski sejem 3. maja 1933. Na današnji sejem je bilo prignanih: 238 konj, 71 volov, 57 krav, 21 telet in izredno veliko število prašičkov za rejo zaradi sezone: 541; prodanih pa je bilo 17 konj, 23 volov, 29 krav, 10 telet in 410 prašičkov za rejo. Cene so bile razmeroma stalne, in sicer naslednje: voli I. 4.50—5.25, II. 3.50—4.50, III. 3—3.50, krave debele 3—4.50, klobasarice 2 do 3, teleta 5—7, klavni konji 300—400 Din, ostali 3500—4000 Din. Prašički za rejo so se trgovali po 180—230 Din za komad 6—12 tednov stari, težji so bili celo nekoliko dinarjev dražji.

Kulturni obzornik

Po belgrajskih razstavah

Te dni razstavljajo v Belgradu štirje domači umetniki. V veliki dvorani Umetniškega paviljona starosta srbskega kiparstva Djoka Jovanović, v mali dva mlada, pa talentirana umetnika, kipar M. Tomić in slikar M. Vuković, v Ratničkem domu pa zagrebška karikaturistka Klema Švarc.

Djoka Jovanović je priredil svojo zadnjo razstavo, ki obsega vsa pomembnejša njegova dela in daje vtis stroge klasičnosti. Šolal se je Jovanović na Dunaju in v Parizu v osemdesetih in devetdesetih letih preteklega stoletja in tej šoli je ostal zvest do konca. Njegova dela so karakteristična mirnost in uravnoteženost. Neki idealistični realizem veje iz vseh. Posebna zanimivost njegove razstave je nagrobni spomenik, ki si ga je izklesal in ki v vsej nagoti in točnosti kaže enotnost njegovega stvariteljskega dela in njegovo zaključenost. Njegova razstava je prirejena pod pokroviteljstvom Srbske akademije, ki mu je za to priliko natisnila bogat katalog s posnetki vseh njegovih pomembnejših kiparskih del.

Čisto drugačen vtis daje razstava kiparja Tomića in slikarja M. Vukovića v mali dvorani paviljona. To je njuna prva samostojna razstava. Pokazala pa sta se v izredno žarki luči. Tomić je razstavil nekaj del, ki naravnost frapirajo (»Prijateljici«, kompozicija »Jarac«). Toliko pokreta sem redko kdaj imel priliko videti na belgrajskih kiparskih razstavah. Anatomično je Tomić na višku. Vse njegove figure žive in so podane v nekem nagonsko danem, pa prepričujočem impulzu. Tudi slikar Vukotić je pokazal mnogo rutine in iznajdljivosti. Je grafik in mojster barve obenem. Kljub temu se prepogosto lovi v zanke zadnje. Posebej pa je treba podčrtati resnost, s katero se je lotil dela s čopičem. Oba spadata med največje talente med mladimi.

Gospa Klema Švarc je razstavila serijo hitro risanih fogljej karikatur pomembnejših osebnosti iz Zagreba in Belgrada. Ima ostro oko, vendar kažejo njena dela vse slabosti hitrega dela. Ko bi se dalj časa zadržala na posameznem obrazu in ga podrobneje študirala, bi prav lahko prišla do pomembnejših rezultatov.

Stojimo pred pomembno vsakoletno pomladno razstavo jugoslovanskih umetnikov, ki se otvarja v začetku tega meseca. O njej bom obširneje poročal, zlasti še, ker bodo razstavljena tudi dela slovenskih umetnikov.

T. P.

Majska »Mladika«

Uvodna povest Ivana Bučerja, »Čez steno«, se napeto razvija. Poleg gorá, ki so se pokazale v vsej grozotni elementarnosti, se razpleta in znova zapleta roman treh src. Res lepi in notranje zajeti sta črtici »Naseljenci« (Mara Husova), kjer se avtorica vtapija v problem slovenskih naseljencev v Južni Srbiji, in »Črni šahovski konj« (Vitomil Zupan), s katerim grebe pisatelj skozi skrivnost življenja, kakor jo je doživel starec z morskega svetilnika. Izmed leposlovja naj omenimo še »Ljubezen in dolžnost«, francosko povest, in pesmi, katere so prispevali Vovk, Meško, Kastelic, Sejavec, Kranjčeva in Truhlař.

Med razpravnim delom je vsekakor najzanimivejša in najpotrebnejša za čitatelje, katerim je »Mladika« namenjena, razprava, ki se vleče od prve številke letošnje »Mladike«, »Kje smo s cerkvenim slikarstvom« (France Stelè). Avtor se je ustavil na poučni strani cerkvenega slikarstva, kjer ima cerkvena slika bolj poučen kakor krasilen pomen. V bistvu gre pri poučnem cerkvenem slikarstvu vedno za nazornost verskih predstav, za zglede, pobude in priče iz zgodovine. Poleg razvoja cerkvenega slikarstva iz starokrščanske dobe skozi srednji vek, kjer se je splošni značaj upodabljanja menjaval po osnovnem hotenju časa, nam Stelè razkaže tudi miselno razvrstitev slik po zapadnokrščanskih cerkvah, ki je večji del simbolična, kar nam s slik domačih cerkva prav dobro ponazori. Že smo omenili na te nmestu, da bo ta razprava mnogo koristila našim podružničnim cerkvam v bodočnosti. Tudi Šedivyjevi orisi »Slovanskih prestolnic« (v tem primeru lužiškosrbskega mesta Budišina), so prav dober most za medsebojno spoznavanje slovanskih narodov. Vprav pričujoči članek pa nam kaže, kako protestantizem leto za letom bolj uspešno trga narodno silo med L. Srbi, a na drugi strani je katolištvo edini vir ohranjevanja tega slovanskega Benjamina. Pogubni vpliv luteranstva na narodni razvoj L. Srbov priznavajo tudi možje, ki niso katolištvu naklonjeni, kakor L. Kuba, J. Pata itd. To si naj zapomnijo vsi oni, ki obžalujejo, da ni luteranstvo poplavilo tudi slovenskih pokrajin! Dr. J. Plečnik piše o ranah in tujkih, I. Zoreco »Stični v zgodovini in književnosti« (razprava se bo nadaljevala). Naj še omenimo posmrtnici Bogumilu Vdoviču, knezoškofu Andreju Karlinu. List kulturno, vzgojno in praktično deluje med slovenskimi družinami. Radi tega je vsega priporočila vreden.

O »Zgodovini slovenskega naroda«. Zadnja številka »Binozine« revije »15 dana« prinaša topel članek (napisal dr. Ivan Esih) o Mohorjevi edицiji »Zgodovine slovenskega naroda«. Esih se dotika vseh zvezkov, a posebno se ustavlja ob Malovih. Tudi našteva vsa Malova dela po raznih zbornikih in revijah. Pravi pa: »Uspjeli Malov rad (ker je nadaljeval Grudnovo »Zgodovino«) svakako i nas nuka, da se pomišlja na to, da se nastavi i Klaićeva opsežna hrvatska historija s ilustracijama... Klaićevo djelo ne bi se smjelo pustiti nedovršeno...«

PUDER DOUCE FRANCE
parfumerije LUBIN-PARIZ
vsebuje skrivnost mladosti, ker
PUDER DOUCE FRANCE
daje dovršeno polt, hrani kožo, odpravlja črne pikice, dolgo ostane na obrazu ter ima prijeten, trajen in diskreten vonj.
Ze po prvi uporabi postanete stalen odjemalec
pudra DOUCE FRANCE
LUBIN-PARIZ

Ako želite, da Vam bo dete tako zdravo in veselo -
dajte mu
Energin

za krepitev krvi, živcev in teka
„Energin" krepi kri, krepi živce, daje tek in pospešuje razvoj otroka. Otrokom od 5 do 15 let 3 krat na dan po 1 malo žličko okusnega „Energina".
„Energin" se dobiva v lekarnah v pollitrskih steklenicah po Din 35·—. S pošto razpošilja Laboratorij „ALGA" na Sušaku. 3 steklenice „Energina" Din 110·—, 6 steklenic „Energina" Din 220·— in 1 zastonj, 12 steklenic „Energina" Din 440·— in 2 zastonj.
(Odobreno po min. soc. politike in nar. zdravja S. št. 4787 z dne 23. marca 1932)

Angleško blago
najodličnejše kakovosti sodobnih znamk kakor Smartex, Ventex in Picci triply je vedno na zalogi v modni in manufakturni trgovini
Franjo Majer MARIBOR Glavni trg 9

OZEBLINE
novo nastale, vsake vrste, na roki, prstu, nogi, nosu, ušesu, ki so zatekle in srbijo, takoj izginejo ako jih namažete s poznano
»LJEKOVITO BARTULICEVO MASTJO«
Cena zavitku samo 10 Din. Proizvaja in v promet jo daje stara, leta 1599 ustanovljena Kaptolska lekarna Sv. Marije, Zagreb, Dolac kraj Tržnice. Dobi se v vsaki lekarni.

Ali ste že poravnali naročnino?

Poslovila se je za vedno od nas in odšla k Bogu po plačilo naša zlata mama oziroma stara mama in tašča, gospa

Agneza Zupančič roj. Dolničar

vdova po cvid. nadoficijalu in posestniku

Pokrepčana s tolažili svete vere je izdihnila dne 2. maja ob 10 in pol zvečer.

K večnemu počitku jo bomo položili v četrtek, dne 4. maja ob 5 popoldne.

Svete maše zadušnice se bodo brale v raznih cerkvah. Blago pokojnico priporočamo v molitev.

V Kranju, dne 3. maja 1933.

Maksim, sin. **Marija, Lina, Ana** in **Jela**, hčere. **Mira Zupančič**, sinaha, vsi vnuki in vnukinje.

»Ljudska knjižnica«: Iz založništva Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani: Lovrenčič: Publius in Hispala, povest, broš. 28 Din, vez. 40 Din. — Pierre L'Ermitte: Deklica z odprtimi očmi, povest broš. 30 Din, vez. 42 Din. — Pierre L'Ermitte: Kako sem ubila svojega otroka, povest, broš. 35 Din, vez. 45 Din. — Biggers: Kitajčeva papiga, povest, broš. 32 Din, vez. 42 Din. — Verne Jules: 20.000 milj pod morjem, povest, broš. 28 Din, vez. 40 Din.

Samuel Lover:

RORY O'MORE

9

Irski ljudski roman.

»Gotovo vam bom povedal tudi o njem, pa še nisem prišel tako daleč. Vidite, tisti trgovci tam v Dublinu so me tako razočarali, da me je kar srce bolelo, ko sem videl, da so tako nevedni; in videl sem, da res prav nič ne razumejo o tem, kar sem hotel in tako sem moral iti domov, ne da bi za prečastitega gospoda kaj kupil, čeprav sem ves dan na to mislil in še vso pot. Ko smo se peljali skozi zadnje mesto, sem se pa kar sredi dežja spomnil na raženj.«

»To je zelo naravno, da ste se sredi dežja zmislili na to,« je rekel mladi tujec.

»Ne, nisem se zaradi dežja spomnil nanj, ampak mislim, da mi je sam Bog dal to misel, zato ker sem ga hotel podariti našemu prečastitemu gospodu. In ko sem mislil nanj, sem se spomnil, da bi bilo bolje sedeti na ražnju kakor v mlaki deževnice. In zato sem pazil, ko smo se peljali po cesti in res, kaj ga nisem videl viseti na vratih prodajalne, ko smo bili že na pol poti skozi mesto! In zato sem tekel nazaj, da bi ga kupil.«

»Toda, ali ni raženj čudno darilo? Ali ga prečastiti nima?«

»Imel ga je, gospod, pa se je polomil. Neki dan sem bil namreč v župnišču in sedel v kuhinji, ko je Molly pekla na ražnju pečenko za prečastitega. Ko se je obrnila, da bi vzela ščepec soli in jo osolila, je pes, ki je tudi bil v kuhinji, skočil k ražnju, ga zvrnil in pograbil kos pečenke, še preden se je kdo od nas zavedel. Nato je Molly raženj pobrala in skočila za psom: ‚Ti grda pasja mrha, ti! Ali ni drugo dobro zate kakor ravno večerja gospoda župnika? Na, ko imaš pečenko, pa imej še raženj!' se je jezila in ga z ražnjem po glavi tako treščila, da so prečnice popustile, in da je pogledala njegova glava skozenj. Pes pa je zbežal kakor stekel po vasi, se vrtel in tolkel z ražnjem, dokler se ni rešil zadnjega koščka železa.«

»In tako ste mislili, da bi vrzel izpolnili,« je pristavil potnik.

»Da,« je odgovoril Rory. »Mislim, da bi ne mogel izbrati nič boljšega.«

»Zakaj pa ste kupili dva?« je vprašal potnik.

»Ko sem namreč mislil na to, kako dober suh sedež bo tak raženj, sem mislil tudi na vas.«

»To je zelo ljubeznivo od vas,« mu je presenečen priznal potnik, »še posebno, ker nisem storil nič, da bi zaslužil tako pozornost.«

»Oprostite,« je dejal Rory, »obnašali ste se proti meni kakor pravi gospod, in dobra beseda dobro mesto najde.«

»Vsak pravi gospod, mislim,« je odgovoril potnik, »bi storil tako.«

»Da, vsak pravi gospod gotovo,« je rekel Rory. »Veliko jih je pa, ki se imenujejo gospoda, ki se pa ne obnašajo kot taki, in ki imajo za nas samo trdo besedo in mislijo, da je lepa in fina obleka vse, in da pod revno, preprosto obleko ni srca.«

»Žal mi je, da moram slišati to,« je rekel potnik, »toda rekel bi, da ni veliko takih.«

»Več jih je, kakor bi jih smelo biti. A tisti ljudje, ki so dobri, ne izgube ničesar in tako je v najinem slučaju, zakaj kakšen človek bi moral biti, če bi videl sedeti gospoda poleg sebe, ki bi držal svoj dežnik nadme, in ki bi imel vljudno besedo zánje, katera je več vredna kakor vse drugo, pa bi mu tega ne vrnil; zakaj najhujša ploha zmoči samo telo, trda beseda pa reže srce.«

»Lahko sem vam samo hvaležen, zagotavljam vas,« je zopet povzel potnik, »a vendar bi rad vedel, kaj boste z drugim ražnjem.«

»O, ne bojte se, gotovo bo prišel prav.«

»Saj res, saj ste pravkar dokazali, da ste zelo iznajdljivi in zato ne dvomim, da vam bo v korist. Vsekako ste to orodje tu izkoristili zelo originalno,« je rekel mladi gospod.

»Lahko rečem, da sva prva potnika, ki sediva na ražnju,« je dejal Rory.

»Od kar je živel sv. Lovrenc,« je dopolnil potnik.

»Kaj sv. Lovrenc, Bog mu daj dobro, je sedel na ražnju?« se je začudil Rory.

»Ne, ampak pekli so ga na njem.«

»O, ti grdi rablji, pekli so ga! In potem so ga pojedli?«

»Ne,« je odgovoril potnik. »Samo spekli so ga. Toda mislil sem, da vi dobri katoličani poznate vse mučenike.«

»Seveda jih poznamo, po večini, pa vendar nikdar prej nisem slišal o sv. Lovrencu, ali če sem, sem pa pozabil.«

»A po večini jih vendar poznate, pravite.«

»O, gotovo! Dostikrat sem slišal, kako so sv. Štefana lovili gor in dol, in zaradi tega tudi začnemo loviti na sv. Štefana dan.«

»Tudi glede tega svetnika ste pozabili. Sv. Štefana so kamenjali.«

»Gotovo, vem, da so ga. Ali nisem dejal, da so tekli in metali kamenje za njim, dokler ga niso ubili. Loviti koga do smrti! Te črne duše! Ali ni bilo strašno, biti svetnik v tistih ajdovskih časih in teči do konca sveta! O, ti ubogi mučeniki, kakor jih imenujemo!«

Otvorjeno 3. maja!

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1·—; ženitovanjski oglasi Din 2·—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10·—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska 3 mm visoka petitna vrstica po Din 2·50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Birmanska darila

po nizkih cenah pri
J. VILHAR, urar
Ljubljana, Sv. Petra c. 36

Službe iščejo

Dekle

iz boljše družine išče takoj mesta k otrokom. Ponudbe na upr. »Slov.« pod »Pridna št. 4994.« a

Mlada deklica

želi mesta kot učenka v trgovino ali za kuharico. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 4992. a

Zaslužek

Brezposelni

po vseh krajih Slovenije lahko zaslužijo dnevno 50 do 100 Din. Potrebna kavcija 100 Din. Priložite znamko za odgovor. »Zadruga« Ljubljana, poštni predal 329. (z)

Služba dobe

Kuharico

samostojno — z dobrimi spričevali, sprejme trgovec Vicel, Maribor, Gosposka 5. (b)

Stanovanja

Stanovanje

3 sob. kopalnice in pritiklin za takoj ali avgust se odda v Pražakovi ul. št. 10, pritličje levo. - Vpraša se istotam v I. nadstropju. (č)

Trisobno stanovanje

solnčno, z balkonom, se odda z majem. Poizve se v upravi »Slovenca« pod št. 5028. (č)

Sobica

se odda brezplačno solidni osebi. Radovljica, Predtrg, Vila Bischoff. (s)

Vnajem

Lokal

v sredini mesta, na prometnem kraju, se takoj odda. — Naslov v upravi »Slovenca« št 4828 (n)

Pisarniški prostori

(2 sobi in pritikline) se oddajo takoj ali pozneje v Tavčarjevi ul. 10, pritl. Poizve se pri hišniku ali v II. nadstr. (n)

Prireditve

Pozor!

Kam pa v nedeljo 7. maja? Vsi na Ježico, kjer se odpre kopališče na Savi z godbo, petjem in vsemi domačimi zabavami. Točila se bodo najboljša vina iz domačih goric ter unionsko pivo. Za obilno udeležbo se priporoča **Anton Štirn.**

Širite »Slovenca«!

Pouk

Oblastv. koncesijonirana
šoferska šola
J. Gaberščik
bivši komisar za šoferske izpite, Ljubljana, Bleiweisova cesta 52. (u)

Objave

Mizarska dela

pri kopališču »Oblagorica« razpisuje Mestna hranilnica v Radovljici. Za to potrebni načrti so na vpogled pri Mestni hranilnici v Radovljici ob uradnih urah. Ponudbe staviti do 8. t. m. (o)

Prodamo

Konfekcija — moda

najboljši nakup — Anton Presker Sv Petra c 14 Ljubljana (l)

Pocinkano mrežo

za ograje, nerabljeno, več sto kilogramov, ugodno naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« št. 5025. (l)

Sena in detelje

v balah proda nekaj vagonov graščina Turn, p. Sv. Križ pri Litiji. (l)

Velika izbera
SVILE
v vseh modnih barvah, gladka in vzorčasta, različne kakovosti, za obleke bluze in perilo
R. Miklauc
Pri »Škofu«
Ljubljana

Od naših stanovanjskih hiš, katere demoliramo,

takoj prodamo

zidno in strešno opeko, leseno strešno konstrukcijo, vrata, okna, lončene peči, štedilnike, klosetne naprave, vodovodni materijal itd. Resni interesenti prejmejo vsa potrebna pojasnila pri ravnateljstvu Strojnih tovarn in livarn d. d., Ljubljana, kjer je materijal tudi na ogled. (l)

Nogavice, rokavice

in pletenine Vam nudi v velikem izboru najugodneje in najcenejše tvrdka Karl Prelog Ljubljana Židovska ulica in Stari trg (l)

Na javni dražbi

ugodno naprodaj:
Pisalni stroj A. E. G., 4 pisalne mize, računski stroj, pendel ura, železna blagajna itd., ob 17 na Mirju št. 3. dne 5. maja 1933. (l)

Posestva

Droben oglas v »Slovencu« posestvo ti hitro proda; če že ne z gotovim denarjem pač kupca ti s knjižico da.

Kmečko posestvo

malo, do deset oralov zemlje vzamem v najem. Ponudbe na upr. »Slov.« pod »Kmečko posestvo« št 4996. (p)

10 stavbnih parcel

po 600—1000 m² naprodaj in se sprejmejo tudi hranilne knjižice Poizve se: Vižmarje št 100 in 59 (p)

Stavbne parcele

Dravlje, Celovška cesta, proda Švajgar, Dravlje 74. Št. Vid nad Ljubljano. p

Dve parceli

tik Tyrševe ceste, ugodno naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 4960. (p)

Dve hiši

v bližini Kranja, vas Primskovo št. 148 in št. 91, naprodaj. Vsaka hiša s svojim vrtom. Cena hiši št. 148 26.000 Din, cena hiši št. 91 28.000 Din. (p)

Lepo posestvo

8 oralov, 5 minut od postaje — proda Černjavič, Št. Ilj, Slov. gor. Pismeno se ne odgovarja. (p)

Auto-motor

Buick auto

petsedežna limuzina, v najboljšem stanju, zelo ugodno naprodaj. Za delni ali celotni znesek se vzame tudi hranilne knjižice nekaterih denarnih zavodov. Naslov v oglasnem oddelku »Slovenca« pod št. 4689. (f)

BOTOT-pasta v tubah odstranjuje vse obložke na zobeh!

Kupimo

Kupim Dinamomotor

220 × 380 — Drehstrom. Rozman, Cankarjevo nabrežje 7, Ljubljana. (k)

Vsakovrstno
zlato kupuje
po najvišjih cenah
ČERNE juvelir Ljubljana, Wolfova ulica št. 3

Sena,

sladkega, kupim v zamenjavo za gnojno sesalko ali štedilnik Sušnik, Ljubljana, Zaloška. (k)

Obrt

Lanene tropine

in druga krmila nudi najcenej Veletrgovina žita in moke.
A. VOLK LJUBLJANA
Resijeva cesta 24.

Naročajte »Slovenca«!

Mestna hranilnica Ljubljanska

v Ljubljani, Prešernova ulica št. 3
s podružnico na Miklošičevi cesti st. 13
je največja regulativna hranilnica v Jugoslaviji

Ima vlog nad 430,000.000·— Din, rezervnih zakladov pa nad 10 milijonov dinarjev.

Za pupilne naložbe ima sodni depozitni oddelek, za varčevanje mladine izdaja domače hranilnike, za pošiljanje po pošti pa svoje položnice. Za vse vloge jamči mestna občina z vsem svojim premoženjem in davčno močjo.

Hranilnica kupuje in prodaja tudi devize in valute najkulantneje. Ta posel opravlja v svoji podružnici na Miklošičevi cesti. Telefon centrale št. 2016 in 2616, podružnice št. 2367. Poštni čekovni račun centrale št. 10533, podružnice št 16.138.

Uradne ure za stranke so od 8. do 12. ure

✝

MARIJA MAYER naznanja v svojem in v imenu vseh ostalih sorodnikov, da je njena dobra teta, gospa

Terezija Butorac

vdova po poštnem uradniku

danes ob pol 3 zjutraj, previdena s sv. zakramenti, po daljši mučni bolezni mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne pokojnice se bo vršil v četrtek, dne 4. maja 1933 ob četrt na 6 iz hiše žalosti Bleiweisova cesta 15 na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo brala v petek, dne 5. maja ob 7 zjutraj v farni cerkvi Marijinega Oznanjenja.

V Ljubljani, dne 3. maja 1933.

✝

Izpolnjujemo žalostno dolžnost ter naznanjamo, da je naš soustanovitelj in dolgoletni ravnatelj

Herman Stadlbauer

dne 1. maja ob 2. uri ponoči, po kratki in težki bolezni, za vedno zatisnil oči.

S pokojnikom izgubimo zvestega in požrtvovalnega sodelavca, kateremu ohranimo hvaležen in trajen spomin.

Blagoslovitev trupla bo v četrtek 4. maja ob 11. uri dopoldne v mrtvašnici Mirogoja v Zagrebu.

Zagreb, 2. maja 1933.

Sjedinjene tvornice stakla na dionice.

Za »Jugoslovansko tiskarno« v Ljubljani: Karel Čeč Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Franc Kremžar.